

74 18

ΣΥΝΟΨΙΣ
ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΕΧΗΣΕΩΣ.

ΥΠΟ
Α. ΚΟΡΑΗ.

(Κατ' ἐγκρίσιν τῆς Κυβερνήτεως).

Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΣΩΤΗΡΙΟΥ Ε. ΒΙΓΓΑ.

1878.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
1934/4616

ΕΙΡΗΝΗ

ΑΠ

ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

ΑΠ

ΑΠ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΑΡΑΧΩΡΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΑΠ

1838

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς φυσικῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως, ἧτις μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν
εὐαγγελικὴν πίστιν.

ΤΜΗΜΑ Α'.

§ 1. Περὶ Θεοῦ καὶ τῶν τελειοτήτων αὐτοῦ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ. Τί πρέπει νὰ γνωρίσῃ πρῶτον, ὅστις θέλει νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ. Πρέπει νὰ γνωρίσῃ ἑαυτόν.

§. 2.

Ερ. Διὰ τί;

Απ. Διότι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐξετάσῃ ἑαυτόν, καταλαμβάνει ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ κτίσῃ αὐτὸς ἑαυτόν.

Ερ. Καὶ τί συμπεραίνεις ἀπὸ τοῦτο;

Απ. Ὅτι ἐκτίσθη αὐτὸς καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα ἀπὸ ἐν Ἐπιφανέστατον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Θεός.

§. 3.

Ερ. Ἔχεις ἄλλας ἀποδείξεις ὅτι εἶναι Θεός;

Απ. Πρώτη ἀπόδειξις εἶναι ὁ κόσμος οὗτος, τὸν ὁποῖον βλέπομεν μὲ τόσην σοφίαν κατεσκευασμένον.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα;

Απ. Ἡ κοινὴ ὁμολογία ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον· ἐπειδὴ ὅλα κοινῶς πιστεύουσιν ὅτι εἶναι Θεός.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ τρίτη;

Απ. Ἡ συνείδησις ἡμῶν, ἡ ὁποία χαίρει διὰ τὰ καλὰ ἔργα καὶ τὰ ὁποῖα κάμνομεν, καὶ λυπεῖται διὰ τὰ κακά.

Ερ. Καί τί συμπραίνεται ἐκ τούτου;

Απ. Ὅτι εἶναι εἰς κριτῆς πάνσοφος καὶ παντοδύναμος, ἀνταμείβων τὴν ἀρετὴν, καὶ παιδεύων τὴν κακίαν.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ τετάρτη καὶ τελευταία ἀπόδειξις ὅτι εἶναι Θεός;

Απ. Ἡ ἔμφυτος ἐπιθυμία, τὴν ὁποίαν ἔχομεν μιᾶς πληροστάτης εὐδαιμονίας, τὴν ὁποίαν μὲ ὅλον τούτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκτήσωμεν εἰς τούτον τὸν κόσμον.

Ερ. Καί τί συμπραίνεται ἐκ τούτου;

Απ. Ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἡμῶν Θεὸς δὲν ἤθελε φυτεύσει εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ματαιῶς τοιαύτην ἐπιθυμίαν, ἀν δὲν ἐμελλε νὰ τὴν χορτάσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μὲ τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός.

§. 4.

Ερ. Τί εἶναι ὁ Θεός;

Απ. Ὁ Θεὸς εἶναι Ὀν αὐθύπαρκτον ἡγουν δὲν κρέμαται, μήτε ἐκτίσθη ἀπὸ ἄλλον τινά, ἀλλ' ὑπάρχει ἀναγκαιῶς, ἡγουν ἴσον ἀδύνακτον νὰ μὴ ᾖναι.

§. 5.

Ερ. Ποῖαι εἶναι αἱ ιδιότητες ἢ τελειότητες τοῦ Θεοῦ;

Απ. Ὁ Θεὸς εἶναι εἰς αἰῶνιος, ἡγουν δὲν ἔχει ἀρχὴν, μήτε τέλος, ἄυλος, ἢ ἀσώματος, πνεῦμα, ἔχει νοῦν, εἶναι παντογνώστης, σοφός, ἐλεύθερος, ἀγαθός, δίκαιος, ἅγιος, παντοδύναμος.

Ερ. Ὅλας αὐτὴς τῆς ιδιότητος τοῦ Θεοῦ δύνασαι νὰ τὰς εἴπῃς συντομώτερον;

Απ. Εἶναι τὸ ἀπειροτέλειον καὶ μακαριώτατον Ὀν, ὁ μόνος Δεσπότης καὶ κύριος τῶν ἀπάντων.

ΤΜΗΜΑ Β'.

§. 6. Περὶ τῆς δημιουργίας καὶ τῆς θελας προνοίας.

Ερ. Διατί ἐκτίσεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος;

Απ. Ὁ Θεὸς ἐκτίσεν τὸν κόσμον, ὅχι διότι εἶχε χρείαν τινά ἀπ' αὐτόν· ἀλλὰ διότι οὕτως ἠθέλησε νὰ ποιήσῃ τὰ κτίσματα μέτοχα τῆς ἰθείας αὐτοῦ ἀγοθότητος.

Ερ. Ποῖον λέγεις κόσμον;

Απ. Κόσμον ὀνομάζω ὅλα ὁμοῦ τὰ κτίσματα.

Ερ. Εἰς πόσα διαιροῦνται τὰ κτίσματα;

Εἰς δύο· ἡγουν εἰς ὄρατά καὶ ἀόρατα.

Ερ. Ποῖα λέγεις ὄρατά;

Ὅρατά εἶναι ὅσα βλέπομεν· οἶον ὁ ἥλιος, οἱ ἀστέρες, ἡ γῆ κτλ.

Ερ. Καὶ ποῖα λέγεις ἀόρατα;

Ἀόρατα εἶναι ὅσα καταλαμβάνονται μὲ μόνον τὸν νοῦν· οἶον ἡ ψυχὴ ἡμῶν, καὶ τὰ λοιπὰ κτιστὰ πνεύματα.

§. 7.

Ερ. Ποῖον ἀπὸ τὰ κτίσματα ἀπέλαυσε μέγιστα τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ;

Απ. Ὁ ἄνθρωπος· ὅστις συνίσταται ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχῆν, καὶ ἐκτίσθη κατ' εἰκόνα.

Ερ. Τί εἶναι τὸ κατ' εἰκόνα;

Απ. Τὸ κατ' εἰκόνα σημαίνει ἐκείνην τὴν ὁμοιότητα τὴν ὅποιαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν.

Ερ. Κατὰ τί εἶναι ὁμοιος ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν.

Απ. Καθὼς ὁ Θεὸς εἶναι λογικός, οὕτως ἐστόλισε καὶ τὸν ἄνθρωπον μὲ νοῦν καὶ λογικόν· καθὼς εἶναι ἅγιος, οὕτως ἐκτίσσε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἅγιον· καθὼς εἶναι κύριος τῶν πάντων, οὕτως ἔδωκε καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς τὰ κτίσματα ὅσα εὗρισκονται εἰς τὴν γῆν.

Ερ. Αὕτη ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ἐκκινώθη εἰς τὸ σῶμα ἢ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Απ. Εἰς τὴν ψυχὴν βεβαιότατα· ἐπεὶ ὁ Θεὸς εἶναι αὔλος καὶ ἀσώματος.

§. 8.

Ερ. Τί εἶναι ἡ ψυχὴ.

Απ. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἴσον διάφορον ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ ὅποιον ἔχει δύναμιν νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἄλλα πράγματα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του.

Ερ. Εἶναι λοιπὸν ἡ ψυχὴ αὔλος;

Αὕτη εἶναι αὔλος, καὶ ἐπομένως ἀθάνατος, ἡγουν δὲν σφαιροῦται μὲ τὸ σῶμα.

§ 9.

Ερ. Προνοεὶ ὁ Θεὸς διὰ τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν*,

Απ. Χωρὶς ἀμφιβολίαν.

Ερ. Τί ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ Πρόνοια*,

Απ. Πρόνοια τοῦ Θεοῦ λέγεται ἡ δύναμις ἐκείνη καὶ θέλησις τοῦ Θεοῦ, δι' ἧς φυλάττει ὅλα τὰ κτίσματα εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ ἐνέργειαν αὐτῶν.

Ερ. Εἰπέ τοῦτο σαφέστερα*,

Απ. Χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ κἀνὲν κτίσμα δὲν δύναται νὰ ζήσῃ οὐδὲ μίαν μόνον στιγμὴν, ἢ νὰ κάμῃ τινὰ ἐνέργειαν.

Ερ. Ὅσα λοιπὸν συμβαίνουσιν εἰς τὸν κόσμον εἶναι ὅλα ἐκ Θεοῦ*,

Απ. Δὲν συμβαίνει τίποτε εἰς τὸν κόσμον χωρὶς τὴν θέλησιν ἢ συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ.

§. 10.

Ερ. Εἶναι ἴση δι' ὅλα τὰ κτίσματα ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ*,

Απ. Ὁ Θεὸς προνοεὶ δι' ὅλα* ἔχει ὅμως μίαν ἐξαιρέτην πρόνοιαν διὰ τὸν ἄνθρωπον.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

§. 11. Περὶ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐχὶ μόνον μᾶς ἔπλασεν ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλὰ καὶ προνοεὶ καθ' ἐκάστην δι' ἡμᾶς αὐτὸς ὁ ἀπειροτέλειος Θεός, τί χρέος ἔχομεν πρὸς αὐτόν*,

Απ. Χρεωστοῦμεν νὰ τὸν λατρεύωμεν καὶ νὰ τὸν δοξολογῶμεν διὰ τὰς εὐεργεσίας ὅλας, ὅσας ἐδείξε καὶ δεικνύει καθ' ἡμέραν εἰς ἡμᾶς.

Ερ. Τί εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ*,

Απ. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει ὁμολογία τῆς ἡμετέρας ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

§. 12.

Ερ. Πῶσχιως γίνεται ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ*,

Απ. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι διπλή· ἡγουν ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ.

Ερ. Ποίαν ὀνομάζεις ἐσωτερικὴν;

Απ. Ἐσωτερικὴ λατρεία εἶναι τὸ νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ φοβώμεθα τὸν Θεόν· νὰ τὸν εὐχαριστῶμεν διὰ τὰς εὐεργεσίας του· νὰ ὁμολογῶμεν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν βοήθειάν του.

Ερ. Καὶ ποία εἶναι ἡ ἐξωτερική;

Απ. Ἐξωτερικὴ λατρεία εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία γίνεται μὲ ἐξωτερικὰ σημεῖα τοῦ σώματος· καθὼς εἶναι ἡ ἕως ἐδάφους προσκύνσεις, ἡ προσευχή, ἡ ὁμολογία τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν μὲ στεναγμούς καὶ δάκρυα, ἡ εὐχαριστία μετὰ χαρᾶς, τὸ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ερ. ὠφελεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν λατρείαν, ὅταν δὲν ἔχη καὶ τὴν ἐσωτερικὴν;

Απ. Ὅχι μόνον δὲν ὠφελεῖται τίποτε, ἀλλὰ καὶ βλάπτεται περισσά· διότι ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία χωρὶς τῆς ἐσωτερικῆς εἶναι βδελυρὰ ὑπόκρισις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

§. 13.

Ερ. Ἀπολαμβάνουσι καμμίαν ἀμείβην ὅσοι λατρεύουσι τὸν Θεόν;

Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι δικαιοτάτος, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἀνταμείψῃ ἐκείνους, ὅσοι τὸν λατρεύουσιν ἀνυποκρίτως.

§. 14.

Ερ. Διὰ τί λοιπὸν βλέπομεν πολλὰκις τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους ἀνθρώπους διωγμένους καὶ δυστυχεῖς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου τοὺς εὐσεβεῖς εἰς εἰρήνην καὶ εὐτυχίαν;

Απ. Ἀπὸ τοῦτο συμπεραίνεται ἀναγκαιῶς, ὅτι μετὰ τὴν παρούσαν ζωὴν εἶναι μία ἄλλη αἰώνιος, εἰς τὴν ὁποίαν θέλει ἀνταμείψει τὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

ΤΜΗΜΑ Δ΄.

§. 15. Περὶ τῆς κοινῆς διαφθορᾶς τῶν ἀνθρώπων.

Ερ. Δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν ἐξ ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεως;

Απ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τόσο διαφθαρμένος, ὥστε ἄχι μόνον

δὲν δύναται νὰ λατρεύσῃ τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας φαίνεται ἀκάθαρτος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς καθημερινῶς παραβάτης τοῦ νόμου του.

Ερ. Πόθεν ἔχεις νὰ δείξῃς ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι διεσθαρμένος;

Απ. Πρῶτον ἀπ' αὐτὰ τῶν ἐθνικῶν τὰ συγγράμματα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ συγγραφεῖς κατηγοροῦσι τοὺς ἀνθρώπους διὰ διαφόρους κακίας. Δεύτερον ἀπὸ τὴν εἰδολολατρείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπεσον ὅλος σχεδὸν ὁ κόσμος λατρεύοντες ὡς θεοὺς τὰ κτίσματα.

Ερ. Ἔχεις καὶ τρίτην περὶ τούτου ἀπόδειξιν;

Απ. Τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἔνδοξον ἡμῶν, καὶ ὁ ὁποῖος μᾶς ἀναγκάζει νὰ πράττωμεν τὸ κακόν, μὲ ὅλον ὅτι τὸ γνωρίζωμεν ὅτι εἶναι κακόν.

Ερ. Καὶ λοιπὸν, καθὼς λέγεις, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι πλέον, καθὼς ἦτον ὅταν ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν;

Απ. Ὅχι βέβαια· διότι ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἰδίαν, ἤγουν ἐστολισμένον μὲ τὰ χαρίσματα τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς σοφίας, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται σήμερον εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ αἶτιον τῆς τσαούτης διαφθορᾶς τῶν ἀνθρώπων;

Απ. Θέλωμεν τὸ ἐξετάσει μετέπειτα (Μερ. Β'. Τμημ. 5'. Ἐρωτατοκ. 7—11).

§. 17.

Ερ. Καὶ ἐπειδὴ ἔσθασεν εἰς τὴν κακίαν ὁ ἄνθρωπος, τί ἔπρεπε νὰ προσμύνη;

Απ. Τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ.

§. 18.

Ερ. Τί χρεωστεῖ νὰ κόμῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν θεῖαν ὀργήν;

Απ. Χρεωστεῖ νὰ ζητήσῃ κανὸν μέσον νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεόν.

§. 19.

Ερ. Ἦτο δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ εὕρῃ αὐτὸ τὸ μέσον;

Απ. Ὅχι βέβαια.

Ερ. Διὰ τί;

Απ. Διότι τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ὁ ἄν-

Θρωπος ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ πλήρωσις τοῦ νόμου, ἢ ἡ μετάνοια, τὰ ὅποια εἶναι ἀνίσχυρα καὶ τὰ δύο, ἐν ὧσιν δὲν εἶναι πεφωτισμένος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν.

Ερ. Διὰ τί εἶναι ἀνίσχυρος ἡ πλήρωσις τοῦ νόμου;

Απ. Ἦθελεν εἶσθαι ἀρετὴ ἡ πλήρωσις τοῦ νόμου, ἂν ἐμὲ νομεν πάντοτε σταθεροὶ εἰς τὸ ἀγαθόν· ἀλλ' ἐπειδὴ εὐδεις εὐρίσκεται, ὅστις δὲν ἡμάρτησέ ποτε, ἔπεται ὅτι αὐτὸ εἶναι μέσον ἀδύνατον ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Ερ. Διὰ τί δὲν εἶναι κτὴν ἡ μετάνοια ἀρετὴν μέσον;

Απ. Διότι ἡ μετάνοια πρέπει νὰ ἦναι ἀληθινή, καὶ ἠνωμένη μετὴν ἀπόφραξιν τοῦ ν' ἀφήσῃ τις τὸ κακόν· τοιαύτην ὅμως μετάνοιαν δὲν δύναται νὰ κάμῃ ὁ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἄνθρωπος.

Ερ. Καὶ τί συμπεραίνεις ἐκ τούτου;

Απ. Ἐκ τούτου φαίνεται πῶσον εἶναι ἀναγκαῖα ἡ εὐαγγελικὴ πίστις εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ἀσθένειάν του καὶ νὰ ζητήσῃ ἰατρὸν, ὅστις εἶναι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως.

ΤΜΗΜΑ Α'.

§ 1. *Περὶ τῆς ἀγίας Γραφῆς.*

Ερ. Ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἰκανὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ εὕρῃ τὸ μέσον τοῦ νὰ φιλιωθῇ μετὰ τὸν Θεόν, τί συνέβη ἐκ τούτου;

Απ. Τὸ ἐφανερώσεν αὐτὸς ὁ Θεός· διότι δὲν ἔπρεπε εἰς τὴν ἄπειρον αὐτοῦ εὐσπλαχνίαν ν' ἀφήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀπόγνωσιν.

Ερ. Πῶς ὀνομάζεται αὐτὴ ἡ εἰκονομία τοῦ Θεοῦ;

Απ. Ἀποκάλυψις.

Ερ. Καὶ ποῦ εὐρίσκονται;

Απ. Εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν.

Ερ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁγία Γραφή;

Απ. Ἐπί τὴν ἁγίαν Γραφήν ὀνομάζομεν τὰ συγγράμματα τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων, οὓς ἐξέλεξεν ὁ Θεός, ἵνα φανερώσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸ τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἡμετέρας διαλλαγῆς μετὰ τὸν Θεόν.

§. 2.

Ερ. Εἰς πόσα διαιρεῖται ἡ ἁγία Γραφή;

Απ. Ἡ ἁγία Γραφή διαιρεῖται εἰς Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην.

Ερ. Τί περιέχει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη;

Απ. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει τὸν νόμον, τὰς προφητείας, καὶ τοὺς τύπους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος.

Ερ. Τί περιέχει ἡ Νέα;

Απ. Ἡ Νέα Διαθήκη περιέχει τὴν πλήρωσιν τῶν Προφητειῶν καὶ τῶν τύπων, καὶ κηρύττει τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Ερ. Τίνος λόγια εἶναι ἡ ἁγία Γραφή;

Απ. Τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη τοὺς προφήτας καὶ Ἀποστόλους ὡς ὄργανα.

Ερ. Πόθεν ἔχεις νὰ δεῖξης ὅτι ἡ ἁγία Γραφή εἶναι λόγος Θεοῦ;

Απ. Πρώτη ἀπόδειξις εἶναι ἡ πλήρωσις τῶν προφητειῶν, αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα ἀπόδειξις;

Απ. Ἡ ἀγιότης τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἐντολῶν· διότι ὅσα θέλει ὁ Θεός νὰ πιστεῦωμεν καὶ νὰ πράττωμεν εἶναι ὅλα ἅγια.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ τρίτη ἀπόδειξις;

Απ. Ἡ θαυμαστὴ δύναμις τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, τὸ ὁποῖον ἐξηπλώθη εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ ἀνθρώπου ταπεινοῦ καὶ ἀδυνάτου τοῦ Ἀποστόλου, δεδιωγμένου ἀπὸ βασιλεῖς δυνατοῦς.

Ερ. Ποία είναι ἡ καθ' αὐτὸ ὑπόθεσις τῆς ἀγίας Γραφῆς;

Απ. Ἡ καθ' αὐτὸ τῆς ἀγίας Γραφῆς ὑπόθεσις εἶναι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ερ. Τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἡ ὑπόθεσις δὲν φαίνεται νὰ ἦναι ἄλλη;

Απ. Ὅχι· διότι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι προτοίμασία τῆς Νέας· καὶ ὅσα ἡ παλαιὰ περιέχει ἀναφέρονται εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ερ. Ὡστε ἡ χριστιανικὴ πίστις ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην;

Απ. Μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ κόσμου.

Ερ. Τίτι τρόπον;

Απ. Ἀφοῦ παρήκουσε τοῦ Θεοῦ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος (καθὼς θέλομεν ἰδεῖ μετ' ὀλίγον) εὐθὺς ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ χάριν αὐτοῦ.

Ερ. Ποῦ εὐρίσκειται ἡ ὑπόθεσις αὕτη;

Απ. Εἰς ἐκεῖνα τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ὄφιν ὅτι τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς (τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Χριστός) ἐμελλε νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφρου, ἡγοῦν τοῦ διαβόλου.

Ερ. Καὶ τί ἐσήμαινε τοῦτο;

Απ. Τοῦτο ἐσήμαινε τὴν νίκην, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Χριστὸς κατὰ τοῦ διαβόλου ἐλευθερώσας τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ἀπὸ τὰς χειράς αὐτοῦ.

Ερ. Εἰς τί ἦσαν χρήσιμοι αἱ προφητεῖαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης;

Απ. Διὰ νὰ φανῇ σαφεστέρα ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, καθόκησεν ὁ Θεὸς νὰ προφητευθῇ ἡ χριστιανικὴ πίστις πρὸ χρόνων πολλῶν ἀπὸ διαφόρους Προφῆτας.

Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ τύποι;

Απ. Τύποι λέγονται αἱ θυσίαι, καὶ ἄλλα ἔθιμα τῶν Ἰουδαίων, τὰ ὁποῖα παρεικόνιζον τὴν εὐαγγελικὴν χάριν.

Ερ. Εἰς τί ἦτον χρήσιμος ὁ νόμος;

Απ. Ὁ νόμος ἐδόθη, ἵνα προτοιμάσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ νὰ δεχθῶσι τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Ερ. Καὶ ποῖος ἐκήρυξε τὴν χριστιανικὴν πίστιν;

Απ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔστειλε τοὺς ἰδίους Ἀ-

ποστόλους να τὴν κηρύξωσιν εἰς ὅλην τὴν γῆν, ἦγον εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

ΤΜΗΜΑ Β'.

§ 4. Περὶ τῆς ἐκκλησίας.

Ερ. Ποίαν ὀνομάζεις ἐκκλησίαν,

Απ. Ἐκκλησία λέγεται ἡ συνάθροισις ὅλων ἐκείνων, ὅσοι ἔχουσι πίστιν ἀληθῆ καὶ ζῶσι εἰς τὸν Χριστόν.

§ 5.

Ερ. Πόσας περιόδους ἔχει ἡ ἐκκλησία,

Απ. Τρεῖς.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ πρώτη τῆς ἐκκλησίας περίοδος,

Απ. Ἡ πρώτη τῆς ἐκκλησίας περίοδος ἐκτίνεται ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τοῦ Μωϋσέως.

Ερ. Πῶς ἐκυβερνᾶτο εἰς αὐτὴν τὴν περίοδον ἡ ἐκκλησία,

Απ. Ὁ Θεὸς ἐκυβερνᾶ τὴν ἐκκλησίαν εἰς αὐτὴν τὴν περίοδον μὲ τὰς διὰ ζωῆς φωνῆς ἀποκαλύψεις, τὰς ὁποίας ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀδὰμ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα τῆς ἐκκλησίας περίοδος,

Απ. Ἡ δευτέρα περίοδος εἶναι ἀπὸ Μωϋσέως ἕως Χριστοῦ.

Ερ. Πῶς ἐκυβερνᾶτο εἰς τὴν δευτέραν περίοδον ἡ ἐκκλησία,

Απ. Μὲ τὸν γραπτὸν νόμον, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν, καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν προφητῶν.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ τρίτη περίοδος τῆς ἐκκλησίας,

Ἡ τρίτη περίοδος εἶναι ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι τῆς σήμερον· καὶ θέλει μένει μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ερ. Πῶς κυβερνᾶται εἰς τὴν προῖσαν περίοδον ἡ ἐκκλησία,

Απ. Μὲ τὸ Εὐαγγέλιον.

§ 6.

Ερ. Ἐλαθε διωγμοὺς ἡ ἐκκλησία, ἀφοῦ ἐθιμελιώθη μέχρι τῆς σήμερον,

Απ. Ἡ ἐκκλησία ἐδιώχθη πάντοτε. Ὁ πρῶτος αὐτῆς διώκτης ἐστάθη ὁ Κάϊν, φινεύσας τὸν ἀδελφόν του· καὶ τὸν Κάϊν ἐμίμηθησαν ἄλλοι πολλοί, καὶ μάλιστα οἱ ἀπόγονοί του·

Ερ. Τίνι τρόπῳ ἐπέδευσε ὁ Θεὸς αὐτοὺς τοὺς διώκτας;

Απ. Τοὺς ἐπνίξεν ὕδους εἰς τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐφύλαξε τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἦτον ἡ οἰκογένεια τοῦ Νῶε.

Ερ. Ποῖοι ἄλλοι ἐδίωξαν τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὸν κατακλυσμόν;

Απ. Μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἐπερίσσευσε πάλιν ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν ἀπογόνων τοῦ Χάμ, οἱ ὅποιοι ἐδίωξαν κατὰ διαφόρους καιροὺς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Πότε συνέβησαν αὐτοὶ οἱ διωγμοί;

Απ. Βίς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν τῆς ἐκκλησίας περίοδον.

Ερ. Ἐδιώχθη καὶ εἰς τὴν τρίτην αὐτῆς περίοδον ἡ ἐκκλησία;

Απ. Πρῶτος αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐδιώχθη ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου οἱ ὅποιοι τὸν ἐσταύρωσαν.

Ερ. Ποῖοι ἄλλοι ἐδιώχθησαν μετὰ τὸν Χριστόν;

Απ. Ἐδιώχθησαν οἱ ἀπόστολοί του, καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι μάρτυρες, καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμα αὐτῶν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Πόσους διωγμοὺς ἀπεριθμεῖ ἡ ἐκκλησία εἰς τούτην τὴν τρίτην αὐτῆς περίοδον;

Απ. Πολλοὺς· οἱ μεγάλοι ὅμως διωγμοὶ εἶναι δέκα.

Ερ. Πῶς ὀνομάζονται αὐτοὶ οἱ διώκται τῆς Ἐκκλησίας;

Απ. Ἐξωτερικοί.

Ερ. Ἔχει καὶ ἐσωτερικοὺς διώκτας ἡ ἐκκλησία;

Απ. Ναί· τοιοῦτοὶ εἰσιν οἱ αἰρετικοί, οἱ ὅποιοι καὶ χριστιανοὶ ὄντες ἐπολέμησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὰς κενοδοξίας των.

Ερ. Τίς ἦτον ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν τῆς ἐκκλησίας ἀσδιωκτῶν;

Απ. Ὁ μόνος σκοπὸς αὐτῶν ἦτο νὰ ἐξολοθρεύσωσι τὴν ἀληθειαν· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν, οὔτε θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἐπιτύχωσι,

ΤΜΗΜΑ Γ'.

§ 7. Περὶ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Ερ. Τί εἶναι τὸ σύμβολον τῆς πίστεως;

Απ. Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως εἶναι μία σύνοψις ὅλων τῶν

ἁληθειῶν, ὅσαι εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς σωτηρίαν, καὶ πιστευόμεναι ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας.

§. 8.

Ἐρ. Ἡεὐρέως νὰ εἴπῃς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως;

Απ. 1. «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, πατέρα παντοκράτορα ποιη-
» τὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

2. «Καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ
» τὸν μονογενῆ τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν
» αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ,
» γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ
» πάντα ἐγένετο.

3. «Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σω-
» τηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύ-
» ματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. «Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ
» παθόντα καὶ ταφέντα.

5. «Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

6. «Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ
» δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

7. «Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νε-
» κρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. «Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν
» τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ
» συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ
» τῶν προφητῶν.

9. «Εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν,

10. «Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄρεσιν ἁμαρτιῶν.

11. «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. «Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.»

§. 9.

Ερ. Διὰ τί ἄρχεται ἀπὸ τὴν πίστιν τὸ σύμβολον,

Απ. Διότι μόνη ἡ πίστις διδάσκει τὸν ἄνθρωπον τίνι τρόπῳ δύναται νὰ φιλιωθῇ μετὰ τὸν Θεόν.

Ερ. Τί εἶναι ἡ πίστις;

Απ. Πίστις λέγεται ἡ πληροφορία, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος λυτρωτὴς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἡ ὁποία μᾶς παραινεῖ νὰ θέσωμεν ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἡμῶν εἰς αὐτόν.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

§. 10 Περὶ Θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως;

Απ. Ὅτι εἶναι εἷς Θεὸς εἰς τρία πρόσωπα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ λατρεύονται καὶ νὰ προσκυνῶνται μετὰ τὴν αὐτὴν ἀμέριστον προσκύνησιν καὶ λατρείαν.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ τρία πρόσωπα;

Απ. Τὰ τρία πρόσωπα εἶναι ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι τρεῖς, ἀλλ' εἷς μόνος Θεὸς κατ' οὐσίαν.

Ερ. Πόθεν γεννᾶται ὁ Υἱός;

Απ. Ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἐξ αἰδίου ἐκ τοῦ Πατρὸς.

Ερ. Πόθεν ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα;

Απ. Τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ αὐτὸ ἐξ αἰδίου ἐκ τοῦ Πατρὸς.

Ερ. Ποῖα εἶσι τοῦ Θεοῦ αἱ ιδιότητες;

Απ. Περὶ τῶν ιδιοτήτων τοῦ Θεοῦ ἐλαλήσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Μέρους (Τμημα Δ'. Ἐρωταπόκρ. 11).

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

§. 11. Περὶ Δημιουργίας καὶ Προνοίας.

Ερ. Τί ἄλλο μᾶς διδίδκει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως;

Απ. Ὅτι ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον, καὶ ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον ὄρατά καὶ ἀόρατα.

Ερ. Ποῖα λέγετε ὄρατά;

Απ. Περὶ τῶν ὄρατῶν ἐλαλήσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Μῆρος. (Τμῆμα Β'. Ἐρωταπόκρ. 4).

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀόρατα;

Απ. Εἶναι ἡ ψυχὴ ἡμῶν, καὶ οἱ ἄγγελοι.

Ερ. Πόσα εἶδη ἀγγέλων ὑπάρχουσι;

Απ. Δύο ἀγαθοὶ καὶ πονηροί.

Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι;

Απ. Οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι εἰσὶ πνεύματα, τὰ ὅποια βλέπουσι διὰ παντός τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ στέλλονται παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς διακονίαν.

Ερ. Διὰ τί ἔκτισεν ὁ Θεὸς τοὺς πονηροὺς ἀγγέλους, ἤγουν τοὺς δαίμονας.

Απ. Ὁ Θεὸς τοὺς ἔκτισε καὶ αὐτοὺς ἀγαθοὺς; ἀλλ' αὐτοὶ ἐξ ἰδίας κακῆς προαιρέσεως ἀπώλεσαν τὴν ἀγιότητα, ἐκρημνίσθησαν διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν εὐδαιμονεστάτην εἰς τὴν ἀθλιεστάτην κατάστασιν.

§. 12.

Ερ. Προνοεὶ ὁ Θεὸς διὰ τὸν κόσμον, τὸν ὅποιον ἔκτισεν;

Απ. Βεβαίωτατα. Περὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ἐλαλήσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Μῆρος (Τμῆμα Β'. Ἐρωταπόκρ. 12—16).

ΤΜΗΜΑ Σ΄.

§. 13. Περὶ τῆς πλάσεως καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου πτώσεως.

Ερ. Πόθεν ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον.

Απ. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τοῦ ἀνθρώπου τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν γῆν. ἔπειτα ἐφύσησεν εἰς αὐτὸν ψυχὴν. Ἴδε Μῆρ. Α'. §. 7. τῆς Μεγάλης Κατηχήσεως.

§. 14.

Ερ. Πῶς ἔθηκεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀφοῦ τὸν ἐπλασεν.

Απ. Ὁ Θεὸς ἔθηκεν αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ.

Ερ. Τίς ἦτον ὁ παράδεισος.

Απ. Ὁ παράδεισος ἦτο κήπος ὠραιότατος, εἰς τὸν ὅποιον εὐρίσκοντο διάφορα δένδρα.

Ερ. Ἦσαν ὅλα τὰ δένδρα εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Απ. Ὅλα τὰ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ τὴν τροφήν τοῦ καρποῦ των, πλὴν αὐτοῦ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκιν καλὸν καὶ πονηρὸν η, ἀπὸ τοῦ ὅποιον τὸν ἐπρόσταξε νὰ μὴ φάγη μὲ ἀπειλὴν θανάτου.

§. 15.

Ερ. Ἐφύλαξεν ὁ ἄνθρωπος τὴν προσταγὴν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ.

Απ. Ὁχι. Εὐὰ ἡ γυνὴ τοῦ Ἀδάμ, ὡς ἀσθενεστέρα, ἀπατηθεῖσα ἀπὸ τὸν διάβολον, ἔφαγε πρώτη τὸν καρπὸν τοῦ ἀπηγορευμένου δένδρου.

Ερ. Τί ἔκλυε ἔπειτα αὐτή.

Απ. Ἐδῶκε καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν Ἀδάμ, ὁ ὁποῖος ἀθετήσας τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἔφαγε καὶ αὐτὸς τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν.

Ερ. Τί συνέβη ἐκ τούτου.

Απ. Ὁ ἄνθρωπος κατήνησεν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν.

Ερ. Τίτι τρόπῳ.

Απ. Αἱ δυνάμεις τοῦ νοῦς του ἠσθένησαν ἢ ἀγνόησεν τῆς θελήσεώς του ἐμολύθη καὶ τὰ πάθη τὸν κατεκυρίευσαν πανταχόθεν.

Ερ. Καὶ τί συνέβη ἐκ τούτου.

Απ. Τὰ πάθη ἔφεραν τοὺς ἀνθρώπους εἰς πολλὰς κακίας, καὶ αἱ κακίαι προὔξενησαν διαφόρους ἀσθενείας, καὶ αἱ ἀσθενεῖαι τὸν σωματικὸν θάνατον, μὲ τὸν ὅποιον ἦτον ἠνωμένος ὁ ψυχικὸς θάνατος, ἦγουν ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

§. 16.

Ερ. Διὰ τί λέγεις τοὺς ἀνθρώπους.

Απ. Διότι δὲν ἔπαθε μόνος ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ αὐτὰς τὰς

θυστυχίας, ἀλλὰ καθὼς ἔγεινεν ἡ ἀμαρτία κοινὴ εἰς ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, οὕτως ἔγεινε κοινὴ καὶ ἡ ποινὴ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος.

Ερ. Ἐχει κλῆρον παράδειγμα τῆς κοινῆς αὐτῆς διαφορᾶς τῶν ἀνθρώπων.

Απ. Πρῶτος μετὰ τὴν παράβασιν ὁ Καῖν, υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀβελ, καὶ μετέπειτα ἐγεμίσθη ὅλη ἡ γῆ ἀπὸ κακίας κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἁγίας Γραφῆς.

§. 17. 18.

Ερ. Καὶ ἐπειδὴ ἔγεινε κοινὴ ἡ διαφορὰ, εἰς ποίαν κατάστασιν ἦσαν οἱ ἄνθρωποι.

Απ. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ὅλοι ὑποκείμενοι εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ ἠδύναντο νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἐξ οἰκίας δυνάμεως, ἀν ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ σοφία δὲν ἤθελεν εὐρεῖ τὸ μέσον νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ.

Ερ. Τί μέσον ἔπρεπε νὰ ἦναι σὺτό.

Απ. Ἐπρεπε νὰ ἦναι τοιοῦτον μέσον, ὥστε νὰ συμφωνήσῃ τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχίαν τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ δικαιοσύνην.

ΤΜΗΜΑ Ζ'.

§. 19. Περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ἀξιώων αὐτοῦ.

Ερ. Τί μᾶς δὲ δόσκει πρὸς τούτοις τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Απ. Ὅτι ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱόν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ τὸ ὅποιον δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ οὔτε ἄγγελος οὔτε ἄνθρωπος.

§. 20.

Ερ. Τίνι τρόπῳ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσυμφώνησε τὴν ἄπειρον δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ εὐσπλαγχίαν.

Απ. Αὐτὸς, ὑπάρχων ἀληθῆς καὶ τέλειος Θεός, ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἔγεινεν ἀληθῆς καὶ τέλειος ἄνθρωπος.

Ερ. Διὰ τί.

Απ. Διὰ τὸ νὰ πάθῃ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὅσα ἔπρεπε νὰ πάθῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν παράβασίν του, καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ τοιοῦτοτρόπως τὴν ἄπειρον τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην.

Ερ. Διὰ τί εἶπες, ὅτι ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου.

Απ. Διότι ἡ σύλληψις τῆς μακαρίας παρθένου δὲν ἦτο φυσικὴ σύλληψις, καθὼς τῶν λοιπῶν γυναικῶν, ἀλλ' ἐγένετο ἀχάντως διὰ τῆς παντοδυναμίου τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνεργείας, καθὼς εἶχεν εἰπεῖ αὐτὸ πρὸς τὴν Παρθένον ὁ ἄγγελος, καὶ καθὼς εἶχεν αὐτὸ προκηρύξει ὁ προφῆτης Ἡσαΐας.

Ερ. Διὰ τί ὠνομάσθη Χριστὸς ἡ Μεσσίας.

Απ. Αὐτὰ τὰ δύο ὀνόματα σημαίνουν ἠλειμμένον, ἤγουν « κεχρισμένον »· εἰς δὲ τὴν παλαιὰν Διαθήκην ἐχρίοντο μὲ ἔλαιον οἱ βασιλεῖς, οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ προφῆται· καὶ ἐπειδὴ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶχε καὶ τὰς τρεῖς ταύτας ἀξίας, δικαίως ὠνομάσθη Χριστὸς.

Ερ. Τί ἄλλο ὄνομα ἔλαβε ὁ Χριστός.

Απ. Ὄνομάσθη μετὰ τὴν περιτομὴν « ΙΗΣΟΥΣ », τὸ ὁποῖον σημαίνει « Σωτὴρα ».

ΤΜΗΜΑ II'.

§. 21. Περὶ τῆς ζωῆς τῶν παθημάτων, καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Τί πρέπει νὰ θεωρήσωμεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ.

Απ. Πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς του· τὴν ὑπεροχὴν τῆς διδασκαλίας του, καὶ τὰ θαύματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐστερέωσεν αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν.

Ερ. Πότε ἐβαπτίσθη ὁ Χριστός καὶ ἀπὸ τίνα.

Απ. Ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη εἰς ἡλικίαν ἐτῶν τριάκοντα, ἀπὸ τὰς χεῖρας Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

Ερ. Είχε κρίαν τοῦ βαπτίσματος.

Απ. Ὅχι· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτον ἀναμάρτητος, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀγγιάσῃ μὲ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖον εἶχε προσδιορίσει εἰς καθαρισμόν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν.

§. 22.

Ερ. Τί ἄλλο μὲς διδάσκει περὶ Χριστοῦ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Απ. Ὅτι ἐτελεύτησε τὴν ἀγιοτάτην αὐτοῦ ζωὴν μὲ τὸν σταυρικὸν θάνατον.

Ερ. Παῖσι τὸν ἐσταύρωσαν.

Απ. Οἱ Ἰουδαῖοι.

Ερ. Πότε συνέβη τοῦτο.

Απ. Εἰς τὸν καιρὸν Ποντίου Πιλάτου τοῦ Ῥωμαίου ἡγεμόνος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἰουδαῖοι κατέπεισαν νὰ καταδικάσῃ τὸν ἀθῶον Ἰησοῦν εἰς τὸν ἐπονείδιστον σταυρικὸν θάνατον.

Ερ. Διὰ τί ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς μὲ σταυρικόν, καὶ ὄχι μὲ ἄλλον θάνατον.

Απ. Ἐπειδὴ ὁ νόμος εἶχεν ἐπικατάρατον τὸν κρεμᾶμενον ἐπὶ ξύλου, ἐπροτίμησεν ὁ Χριστὸς τὸν σταυρικὸν θάνατον, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο, ὅτι ἀνέλαβεν εἰς ἑαυτὸν τὴν κατάραν, εἰς τὴν ὁποίαν εἴμεθα ὑποκείμενοι διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

Ερ. Τί καλὸν ἐπροξένησεν εἰς ἡμᾶς ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ.

Απ. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀληθῆς θυσία, δι' ἧς ἐφιλίωσεν ἡμᾶς μὲ τὸν Θεόν.

Ερ. Τίμν τρόπον.

Απ. Τὰ πάθη καὶ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἐλογίσθησαν εἰς ἡμᾶς ἀντὶ τῆς ποινῆς, ἣ ὁποία ἔπρεπεν εἰς ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

— — —
ΤΜΗΜΑ Θ'.

§. 23. Περὶ τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Τί συνέβη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

Απ. Ὁ Χριστὸς ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καθὼς εἶχε πολ-
λάκις τὸ προεῖπει.

Ερ. Τί μαρβάνομεν ἐκ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Απ. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἐβεβαίωσε διὰ τῆς ἀναστάσεως, ὅτι εἶναι ὁ ἀληθὴς σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὅτι δὲν εἶναι ματαία ἡ εἰς αὐτὸν ἐλπίς καὶ ὅτι θέλομεν ἀναστηθῆ καὶ ἡμεῖς.

Ερ. Τί ἔκαμε μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁ Χριστός.

Απ. Ἐφάνη εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ πολλοὺς ἄλλους, διὰ νὰ τοὺς πληροφορήσῃ, ὅτι ἀληθῶς ἀνέστη· ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ἔπειτα ἀνελήθη ἐμπροσθεν αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάστασιν, καὶ ἐκάθησεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

§. 25. Περὶ μελλούσης κρίσεως.

Ερ. Ἐρχεται πάλιν ὁ Χριστός.

Απ. Αὐτὸς θέλει πάλιν ἐλθεῖ, ἵνα κρίνη ζῶντας καὶ νεκρούς· ἡγοῦν γ' ἀποδώσῃ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ δὲν θέλει λάβει τέλος ποτέ.

Ερ. Τίτι τρόπον θέλει γενῆ αὐτὴ ἡ κρίσις.

Απ. Ὁ Χριστὸς θέλει ἐλθεῖ ἐπὶ τῶν νεφελῶν με δύναμιν καὶ δόξαν πολλήν· καὶ θέλει χωρίσει τοὺς δικαίους ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καθὼς χωρίζει ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἐρίφια· καὶ τοὺς μὲν δικαίους θέλει ἀποδείξει κληρονόμους τῆς αἰωνίου ζωῆς, τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς θέλει ἐξορίσει εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Ερ. Πότε θέλει εἶθαι αὕτη ἡ δευτέρα τοῦ Χριστοῦ παρουσία.

Απ. Ἡ ἅγια Γραφή δὲν ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ εἰς ἡμᾶς τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς, διὰ νὰ ἡμεθα πάντοτε ἔτοιμοι, ἔδωκεν ὅμως εἰς ἡμᾶς σημεῖα φανερά, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν πλησίασιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ερ. Ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ σημεῖα.

Απ. Ἀναμεταξὺ εἰς ἄλλα σημεῖα προγνωστικὰ ἀπαριθμεῖ

ἡ ἀγία Γραφή καὶ ταῦτα μίαν φανεράν καταφρόνησιν τῆς
θρησκείας, καὶ μίαν παντελεῆ διαφθοράν τῶν ἡθῶν· ἡ ἀγάπη
θέλει ψυχρανθῆ, καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου θέλει κατα-
φρονηθῆ.

Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ χρέος, εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς παρακινεῖ ἡ προσδοκία τῆς
δευτέρας παρουσίας.

Απ. Χρεωστοῦμεν νὰ παρακινῶμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον εἰς τὴν
ἀγάπην καὶ τὰ καλὰ ἔργα, κατὰ τὴν παρρησίαν τοῦ Ἀπο-
στόλου.

ΤΜΗΜΑ ΙΑ΄.

§. 26 *Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.*

Ερ. Πότε ἐπεμφεν ὁ Θεὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

Απ. Ὁ Χριστὸς ἐπεμφεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ εἰς ὄλους
τοὺς πιστοὺς τὸ ἅγιον Πνεῦμα πενήτην ἡμέραν μετὰ τὴν
ἀνάστασιν, καθὼς εἶχε τὸ ὑποσχεθῆ προτοῦ ἀναληφθῆ.

Ερ. Διὰ τί τὸ ἔστειλε.

Απ. Διὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Διὰ τί ὀνομάζεται Κύριον τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὸ σύμβολον τῆς Πίστεως.

Απ. Διότι εἶνε Κύριος καὶ Θεός, καθὼς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός.

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται « Ζωοποιόν ».

Απ. Ὅτι διὰ τῶν ἐνεργειῶν καὶ χαρισμάτων τοῦ ἁγίου
Πνεύματος λαμβάνει ὁ νεκρὸς εἰς τὴν ἁμαρτιαν ἄνθρωπος τὴν
πνευματικὴν ζωὴν.

Ερ. Τί σημαίνει « τὸ λαλήσαν διὰ τῶν προφητῶν ».

Απ. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὅσα ἐκήρυξαν ἢ ἔγραψαν οἱ Προφῆ-
ται εἰσι λόγια τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ καρποὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅταν κατοικῆ εἰς τὸν ἄν-
θρωπον.

Απ. Οἱ καρποὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶναι (καθὼς λέγει ὁ
Ἀπόστολος)· « Ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης,
πάγαθος ἡ πίστις, πραότης, ἐγκράτεια ».

ΤΜΗΜΑ ΙΒ'.

§. 27 Περὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς.

Ερ. Μὲ τίνας δύνωμιν καὶ βοήθειαν ἐστερέωσαν οἱ Ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησίαν

Απ. Μὲ τὴν βοήθειαν καὶ δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Πόθεν γίνεται τοῦτο φανερόν.

Απ. Ἀπὸ τὴν ἀξιοθαύμαστον προκοπὴν τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος· διότι, ἂν οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶχον τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πίστιν τοσαῦτα ἔθνη.

§. 28.

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται ἡ ἐκκλησία «μία» εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Απ. Διότι ἐθεμελιώθη ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, καὶ εἶχε πάντοτε τὴν αὐτὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ σήμερον, καὶ θέλει ἔχει μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου. (Ἴδε Τμῆμα Α'. ἐρωταπόκρ. 14. καὶ Τμῆμα Β'.)

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται «ἀγία».

Απ. Διότι ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ πιστοὶ ἠγιασθησαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Δὲν εἶναι ὅμως τῆς ἐκκλησίας μέλη καὶ οἱ ἁμάρτωλοι.

Απ. Εἶναι μόνον ἐκεῖνοι, ὅσοι ὁμολογοῦσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ λαμβάνουσι τὴν συγχώρησιν διὰ τῆς μετανοίας· οἱ δὲ ἀμετανόητοι καὶ πεπορωμένοι δὲν εἶναι μέλη τῆς ἐκκλησίας.

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται «καθολικὴ».

Απ. Διότι εὐρίσκεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται «ἀποστολικὴ».

Απ. Διότι φυλάττει τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων.

Ερ. Τίς εἶναι κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας.

Απ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ερ. Ποίους διώρισε διοικητὰς τῆς ἐκκλησίας ὁ Χριστός.

Απ. τοὺς πειμένους, ἤγουν τοὺς ἐπίσκοπους καὶ τοὺς ἱερεῖς.

Ερ. Τί είναι τὸ Χρέος τῶν ποιμένων.

Απ. Τὸ Χρέος τῶν ποιμένων εἶναι· πρῶτον νὰ διδάσκωσι τοὺς χριστιανούς, καὶ δεύτερον νὰ ἱερουργῶσι τὰ μυστήρια, καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι τὰς κοινὰς προσευχάς.

Ερ. Τί ἄλλο ἔδωκεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ποιμένας τῆς ἐκκλησίας.

Απ. Τὴν ἐξουσίαν « τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, ἧγουν τὴν διακονίαν τῶν κλειδῶν ».

Ερ. Τί ἐστὶν ἡ διακονεῖα τῶν κλειδῶν.

Απ. Ἡ διακονία τῶν κλειδῶν εἶναι τὸ νὰ ἀφορίζωσιν, ἧγουν νὰ χωρίζωσιν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ τὸν φανερόν καὶ ἀμετανόητον ἀμαρτολόγ, ἀφ' οὗ πρῶτον τὸν νοθετήσωσιν εἰλικρινῶς· καὶ τοῦτο σημαίνει « τὸ δεσμεῖν »· ὅταν ὅμως αὐτὸς μετανοήσῃ, νὰ τὸν δέχωνται πάλιν εἰς τὸν κόλπον τῆς ἐκκλησίας· καὶ τοῦτο σημαίνει τὸ « λύειν ».

ΤΜΗΜΑ ΙΓ'.

§. 30. *Περὶ μυστηρίων, καὶ πρῶτον περὶ Βαπτίσματος.*

Ερ. Τί πρᾶγμα εἶναι τὸ μυστήριον.

Απ. Τὸ μυστήριον εἶναι μία πνευματικὴ τελετὴ, διαταχθεῖσα ἀπὸ τὸν Χριστόν, δι' ἧς ὁ Χριστιανὸς λαμβάνει ὑποκάτω εἰς ὄρατὰ σημεῖα τὴν ἀόρατον χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Διὰ τί διέταξε ὁ Χριστὸς τὰ μυστήρια.

Απ. Διὰ νὰ πιστεῦωμεν βεβαιότερον τὰς ἀπαγγελίας τοῦ Θεοῦ· διὰ νὰ ἐνώμεθα περισσότερον μετ' ἀλλήλων διὰ τῶν ὄρατῶν τούτων σημείων, καὶ διὰ νὰ διακρίνηται ἡ ἐκκλησία ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην κοινότητα.

Ερ. Εἶχε καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μυστήρια.

Απ. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶχε δύο μυστήρια· τὴν περιτομὴν δηλονότι καὶ τὸ πάσχα· τὰ ὁποῖα ἐπαυσαν, ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ διέταξεν ἀντὶ τῆς περιτομῆς τὸ βάπτισμα, καὶ ἀντὶ τοῦ πάσχα τὴν ἀγίαν εὐχαριστίαν.

§. 31.

Ερ. Πόσα είναι τὰ μυστήρια τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας;

Απ. Ἐπτά ἦγουν τὸ βάπτισμα, τὸ χρίσμα, ἡ ἀγία εὐχαριστία, ἡ ἐξομολόγησις, ἡ ἱερωσύνη, ὁ γάμος καὶ τὸ εὐχέλαιον.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα μυστήρια.

Απ. Τὸ βάπτισμα καὶ ἡ εὐχαριστία.

§. 32.

Ερ. Τί εἶναι τὸ βάπτισμα.

Απ. Τὸ βάπτισμα εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον, ὅταν τὸ σῶμα τοῦ πιστεύοντος, πλύνηται διὰ τοῦ ὕδατος, καθαρίζεται ἡ ψυχὴ του διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Τίς δέταξεν αὐτὸ τὸ μυστήριον.

Απ. Αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ὅταν εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ βαπτίσωσιν ὅλα τὰ ἔθνη, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ » Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ».

Ερ. Τί ὑπόσχεται εἰς τὸν κειρὸν τοῦ βαπτίσματος ὁ Χριστιανός.

Απ. Ὑπόσχεται νὰ ἀρνηθῆ τὸν διάβολον, τὸν κόσμον, καὶ τὸν ἐκυτὸν του, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστόν.

Ερ. Ποῖα εἶναι αἱ τοῦ βαπτίσματος ἐνέργειαι.

Απ. Ὁ βαπτιζόμενος λαμβάνει πρῶτον τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν του· δεύτερον, ἐμβαίνει εἰς τὴν διαθήκην τοῦ Θεοῦ, ἦγουν ὑπόσχεται νὰ ἀφιέρωσῃ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του εἰς τὸν Θεόν· τρίτον, ἀναγεννᾶται ἦγουν λαμβάνει νέα πνευματικὴν δύναμιν καὶ κλίσιν εἰς τὸ καλόν.

ΤΜΗΜΑ ΙΔ΄.

§. 33. Περὶ τοῦ χρίσματος.

Ερ. Τί ἄλλο μυστήριον λαμβάνει ὁ χριστιανὸς εὐθὺς μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα.

Απ. Λαμβάνει τὸ χρίσμα.

Ερ. Τί είναι τὸ χρίσμα.

Απ. Τὸ χρίσμα εἶναι μυστήριον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς χρίσεως τῶν μελῶν τοῦ σώματος μετὰ τὸ μύρον, ἐπιχέει εἰς τὸν βαπτισθέντα τὸ πνευματικὸν μύρον, ἡγουν τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ερ. Τί ἄλλο προξενεῖ ἢ τελετὴ αὕτη εἰς τὸν βαπτισθέντα.

Απ. Τὸν σφραγίζει ἡγουν τὸν βεβαιεῖ τὴν χάριν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν εἰς τὸ βάπτισμα.

Ερ. Πῶς ἐγένετο ἡ τελετὴ αὕτη εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων.

Απ. Εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων ἐγένετο διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡγουν οἱ Ἀπόστολοι ἐπέτιθον τὰς χεῖρας εἰς τοὺς πιστοὺς, ἐφ' οὓς τοὺς ἐβάπτιζον.

ΤΜΗΜΑ ΙΕ'.

§. 34 Περὶ τῆς ἁγίας εὐχαριστίας.

Ερ. Τί εἶναι ἡ ἁγία εὐχαριστία.

Απ. Ἡ ἁγία εὐχαριστία εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Χριστιανὸς μεταλαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἴνου αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ερ. Πότε διέταξεν αὐτὸ τὸ μυστήριον ὁ Χριστός, καὶ διὰ τί.

Απ. Ὁ Χριστὸς διέταξε τὸ μυστήριον τοῦτο ἐκείνην τὴν νύκτα, ἐν ἣ παρεδόθη καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ τὸ ἱερουργῶσιν εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ.

Ερ. Πῶς πρέπει νὰ προσεμασθῇ, ὅστις θέλει νὰ μεταλάβῃ τὴν ἁγίαν εὐχαριστίαν ἀξίως.

Απ. Πρέπει (καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος) νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἡγουν νὰ ἐξετάσῃ, ποῖα εἶναι ἡ διαγωγὴ του, ποῖαν φροντίδα ἔχει διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, καὶ ἂν ἔπραξεν ὅσα ὑποσχέθη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βαπτίσματος.

Ερ. Καὶ ἂν εὖρη τὸ ἑαυτὸν του παραβάτην τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, τί πρέπει νὰ κάμῃ.

Απ. Πρέπει νὰ λυπηθῇ καὶ νὰ μετανοήσῃ ἀπὸ καρδίας εἰ δὲ μὴ δὲν πρέπει νὰ πλησιάζῃ εἰς τὸ μυστήριον τοῦτο, διότι ὅστις μεταλαμβάνει ἀναξίως, σύρει τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ ἐπάνω του.

ΤΜΗΜΑ ΙΓ'.

§. 35. Περὶ τῆς ἐξομολογήσεως.

Ερ. Τί εἶναι ἡ ἐξομολόγησις.

Απ. Ἡ ἐξομολόγησις εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον συγχωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ ἱερέως αἱ ἁμαρτίαι εἰς τοὺς πιστοὺς ὅταν οὗτοι τὰς ὁμολογήσωσι μετάνοιαν καὶ πίστιν ἀδίστακτον εἰς τὴν ἀξιωμασίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Ποῖα εἶνε τὰ σημεῖα τῆς ἀληθινῆς μετανοίας.

Απ. Ὁ μετανοῶν πρέπει α) νὰ ὁμολογήσῃ τὰς ἁμαρτίας του β) νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γ) νὰ συλλογισθῇ τὴν εὐσπλαχνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἐλπίσῃ εἰς αὐτήν δ) νὰ πιστεῦῃ ἀδίστακτως, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ε) νὰ κάμῃ βεβαίαν ἀπόφασιν νὰ διορθώσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ ἀλλάξῃ ζωὴν.

Ερ. Πότε πρέπει νὰ ἐξομολογήται ὁ Χριστιανός.

Απ. Ὁ Χριστιανός πρέπει νὰ ἐξομολογήται, ὡσάκις τὸν τύπτει ἡ συνείδησις ἢ καὶ ὡσάκις προειμαζέται εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίαν.

ΤΜΗΜΑ ΙΖ'.

§. 36 Περὶ τῆς ἱερωσύνης.

Ερ. τί εἶνε ἱερωσύνη.

Απ. Ἡ ἱερωσύνη εἶναι μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ἅγιον Πνεῦμα καθιεροῖ διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων τὸ ἐκλεχ-

Θεν ἐπιτήδειον μέλος τῆς ἐκκλησίας, ἵνα ἱερουργῇ τὰ μυστήρια, καὶ ποιμαίνῃ τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Ὅποιος πρέπει νὰ ἦναι ὅστις λαμβάνει τὴν ἱερωσύνην.

Απ. Αὐτός πρέπει νὰ ἦναι πρῶτον ἄνθρωπος καλῆς ζωῆς, καὶ δεύτερον διδακτικὸς, ἡγουν νὰ διδάσκῃ τοὺς χριστιανούς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Τίτι τρόπο γίνεται ἡ χειροτονία.

Απ. Διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἐνώπιον τῆς κοινότητος.

Ερ. Πῶς πρέπει νὰ προσφέρηται ὁ Χριστιανὸς εἰς τοὺς ποιμένας τῆς ἐκκλησίας.

Απ. Ὁ Χριστιανὸς χρεωστεῖ νὰ προσφέρῃ τιμὴν καὶ σέβας εἰς τοὺς ποιμένας τῆς ἐκκλησίας· μάλιστα δὲ εἰς ἐκείνους, ὅσοι κοπιῶσι διδάσκοντες τὸν λαόν, διὰ νὰ πράττωσι τοῦτο μετὰ χαρᾶς, καὶ οὐχὶ στεναζόντες.

ΤΜΗΜΑ ΙΒ'.

§. 37. Περὶ τοῦ γάμου.

Ερ. Τί εἶναι ὁ γάμος.

Απ. Ὁ γάμος εἶναι ἱερὰ τελετὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἱερεὺς συνάπτει τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα εἰς γάμου κοινωνίαν, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τοὺς εὐλογήσῃ.

Ερ. Εἶναι συγχεωρημένη ἡ πολυγαμία.

Απ. Ὁ Χριστιανικὸς νόμος δὲν συγχωρεῖ κατ' οὐδένα τρόπον τὴν πολυγαμίαν· καὶ ὁ Ἀπόστολος διδάσκει τοὺς ἄνδρας, νὰ ἀγαπᾷ πᾶς τις τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γυναῖκα· τὰς δὲ γυναῖκας, νὰ φοβῆται πᾶσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα.

ΤΜΗΜΑ ΙΘ'.

§. 38. Περὶ τοῦ εὐχέλαιου.

Ερ. Τί εἶναι τὸ εὐχέλαιον.

Απ. Τὸ εὐχέλαιον εἶναι ἱερὰ τελετὴ, ἐν ᾗ ὁ ἱερεὺς ἀλείφει

μέ ἔλαιον τὸν ἀσθενῆ, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἰατρεύῃ
ση, καὶ νὰ τὸν συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας.

Ερ. Ποῦ ἐπιστηρίζεται ἡ τελετὴ αὐτῆ.

Απ. Εἰς τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου, ὅστις λέγει, ὁ-
τι πρέπει ὁ ἀσθενὴς νὰ προσκαλῆ τοὺς ἱερεῖς διὰ νὰ προσευχη-
θῶσι δι' αὐτόν, καὶ νὰ τὸν ἀλείψωσι με ἔλαιον εἰς ἴασιν τῆς
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

ΤΜΗΜΑ Κ'.

§. 39. *Περὶ παραδόσεων καὶ συνηθειῶν.*

Ερ. Ἔχει ἄλλη ἔθιμος ἡ ἐκκλησία ἐκτὸς τῶν προσηρημένων μυστηρίων.

Απ. Ἡ ἐκκλησία ἔχει πρὸς τούτοις παραδόσεις τινὰς καὶ
συνηθείας τὰς ὁποίας φυλάττομεν διὰ τὴν εὐπρέπειαν τῆς ἐκ-
κλησίας.

Ερ. Ποῖαι εἶναι αὐταὶ αἱ παραδόσεις.

Απ. Εἶναι, παραδείγματος χάριν, τὸ νὰ φορῶσιν οἱ ἱερεῖς ἐ-
ξάιρετον εἶδος ἐνδύματος, ὅταν ἐπιτελῶσι τὴν θείαν λατρείαν· τὸ
νὰ ἀνάπτωνται φῶτα εἰς τὸν καιρὸν τῆς θείας λατρείας· τὸ
νὰ θυμιῶμεν με λίβανον· τὸ νὰ προσφέρηται ὁ σταυρὸς· τὸ νὰ
ἀγιαζῆται τὸ ὕδωρ· τὸ νὰ στωλίζωνται οἱ ναοὶ με σεμνὰς εἰ-
κόνας· αἱ διάφοροι ἐορταὶ· καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ερ. Χρῆσται νὰ φυλάττη ταῦτας τὰς παραδόσεις ἡ ἐκκλησία.

Απ. Ἡ ἐκκλησίαι φυλλάττει μὲν αὐτὰς καὶ ἄλλας τοιαῦ-
τας παραδόσεις, ἀποβάλλει ὅμως τὰς δεισιδαιμονείας, ἤγουν ἐ-
κείνας τὰς παραδόσεις, ὅσαι ἐναντιοῦνται εἰς τὴν ἁγίαν Γρα-
φήν, ἣ δὲν εἶνε γνωσταὶ εἰς τὴν ἁγίαν ἀρχαιότητα.

ΤΜΗΜΑ ΚΑ'.

§. 40. *Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν.*

Ερ. Ἐπειδὴ ὅσοι λατρεύουσι τὸν Θεὸν, δὲν θέλουσι μείνει χωρὶς ἀμοιβῆν
(1δ. Μερ. 1. Τμῆμα 3. Ἐρωταπόκρ. 7), πότε θέλει γενῆ αὐτὴ ἡ ἀμοιβή.

Απ. Εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν.

Ερ. Πῶς θέλει γενῆ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.

Απ. Τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων θέλουν ἐνωθῆ πάλιν μετὰ τὰς ψυχάς, ἵνα λάβῃ πᾶς τις τὴν πρέπουσαν αὐτῷ ἀμοιβήν, ἧγουν ἢ ἵνα γένηται τελειῶς εὐδαιμόνων κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα, ἢ διὰ νὰ κολασθῆ αὐστηρῶς.

Ερ. Εἶνε τοῦτο δυνατόν νὰ γενῆ.

Απ. Ἄν ὁ Θεὸς ἐδυνήθη νὰ πλάσῃ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, πολλὰ εὐκολώτερον θέλει δυναθῆ νὰ τὰ ἀναστήσῃ, ἧγουν νὰ τὰ φέρῃ πάλιν εἰς τὸ πρότερον εἶδος, ἀφ' οὗ μεταβληθῶσιν εἰς ἕτερον.

Ερ. Πότε θέλει γείνει ἡ κοινὴ ἀνάστασις.

Ὁμοῦ μετὰ τὴν δευτέραν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Πόταν ἀλλοίωσιν θέλουν λάβει ἐξαιρέτως τὰ σώματα τῶν δικαίων.

Απ. Αὐτὰ (καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος) θέλουσιν ἀναστηθῆ ἄφθαρτα, δεδοξασμένα, δυνατὰ καὶ πνευματικά.

ΤΜΗΜΑ ΚΒ'.

§ 41. Περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Ερ. Τί εἶνε ἡ ζωὴ, τὴν ὁποίαν θέλουσι κληρονομήσει οἱ δίκαιοι μετὰ τὴν ἀνάστασιν.

Απ. Αὐτὴ θέλει εἶσθαι μία μακκarioτάτη κατάστασις ἀτελευτητήτου χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, ἐξ ἧς θέλει μετέχει ὁ νοῦς καὶ ἡ θέλησις.

Ερ. Τίνι τρόπῳ.

Απ. Ὁ νοῦς θέλει γνωρίσει τὸν Θεόν, καὶ τὰς ἀπείρους αὐτοῦ τελειότητας καὶ ἡ θέλησις θέλει ἔχει μίαν τελείαν ἀγιωσύνην καὶ ἀτάραχον γαλήνην.

Ερ. Ποία θέλει εἶσθαι ἡ αἰώνιος κόλασις τῶν ἀσεβῶν.

Απ. Οἱ ἀσεβεῖς θέλουσιν ἀποβληθῆ αἰωνίως ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ θέλουσιν ἐξορισθῆ εἰς τὸν τόπον τοῦ κλαυθμοῦ καὶ τοῦ

βουγμοῦ τῶν ὀδόντων, εἰς τὴν κατοικίαν τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἵνα βασανίζωνται αἰώνως.

Ερ. Εἶνε ἀναγκαῖον νὰ πιστεύωμεν διὰ τὰ ἄρθρα τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Απ. Εἶνε ἀναγκαῖον νὰ τὰ πιστεύωμεν, διότι ἡ πίστις μᾶς δικαιοῖ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος.

Ερ. Ποῖαι εἶνε αἱ κεφαλαῖαι ἀρεταὶ τῶν Χριστιανῶν.

Απ. Αἱ κεφαλαῖαι ἀρεταὶ εἶνε ἡ Πίστις καὶ ἡ Ἐλπίς, αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως· καὶ ἡ Ἀγάπη, περὶ ἧς θέλωμεν λαλήσει εἰς τὸ ἐπόμενον μέρος.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τοῦ Θεοῦ νόμου.

ΤΜΗΜΑ Α΄.

§. 1. Περὶ τῆς ἀγάπης, ἢ γουν περὶ τῶν καλῶν ἔργων.

Ερ. Ἐπειδὴ ἐλλαθήσαμεν περὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος, περὶ τίνος ἄλλου πρέπει νὰ λαλήσωμεν ἔτι.

Απ. Πρέπει νὰ λαλήσωμεν περὶ τῆς ἀγάπης, ἢ γουν περὶ τῶν καλῶν ἔργων, χωρὶς τῶν ὁποίων ἡ πίστις εἶνε νεκρά.

Ερ. Εἶνε λοιπὸν ἀναγκαιὸν πρὸς σωτηρίαν τὰ καλὰ ἔργα.

Απ. Βεβαίότατα· διότι λέγει ὁ Χριστὸς, « ὅτι δὲν ἐμβαίνει » εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅστις λέγει, Κύριε, Κύριε· » ἀλλ' ὅστις κάμνει τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

§. 2.

Ερ. Πῶς δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰ καλὰ ἔργα ἀπὸ τὰ κακά.

Απ. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νόμου, διότι ὁ Θεὸς νόμος εἶνε μία διαταγὴ, ἡ ὁποία διορίζει, τί πρέπει νὰ πράττη, καὶ τί πρέπει νὰ μὴ πράττη ὁ ἄνθρωπος· ὅθεν, εἴτε εἶναι σύμφωνον μὲ τὸν νόμον αὐτόν, εἶνε καλὸν ἔργον, καὶ ὀνομάζεται ἀρε-

τή· εἴτε ἐναντιοῦνται εἰς τὸν νόμον, εἶνε κακὸν ἔργον, καὶ λέγεται κακία ἢ ἁμαρτία.

§. 3.

Ερ. Ποῦ εὐρίσκειται αὐτὸς ὁ θεῖος νόμος.

Απ. Ὁ θεῖος νόμος εἶναι τετυπωμένος εἰς τὰς καρδίας ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Ερ. Τίνι τρόπῳ.

Απ. Διότι οὐδεὶς ὑπάρχει, ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ᾖναι, ὅστις ἀμφισβάλλει διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο· « μὴ κάμῃς πρὸς ἄλλον ὅ,τι » δὲν θέλεις νὰ κάμῃ ἄλλος πρὸς σέ »· διὰ τοῦτο ὀνομάζεται » καὶ φυσικὸς νόμος ».

Ερ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ συνείδησις.

Απ. Συνείδησις λέγεται ἡ κρίσις ἐκείνη, τὴν ὁποίαν κάμνει τοῦ ἐαυτοῦ του κατὰ τοῦτον τὸν νόμον.

Ερ. Εἰπέ το σαφέστερα.

Απ. Ὅταν κρίνω, ὅτι αἱ πράξεις μου εἶναι καλαί, ἢ κακαί, σύμφωνοι μὲ τὸν νόμον, ἢ ἐναντίαι εἰς αὐτὸν, ἡ κρίσις αὕτη ὀνομάζεται συνείδησις.

ΤΜΗΜΑ Β'.

§ 4 Περὶ τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Ποῦ περιέχεται ὁ θεῖος νόμος ἐγγράφως.

Απ. Βῆς τὰς δέκα ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν.

Ερ. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ νόμος εἶναι τετυπωμένος εἰς τὴν καρδίαν ἐκάστου, τίς ἡ χρεία λοιπὸν τοῦ νὰ τὸν φανερώσῃ ἐγγράφως ὁ Θεός;

Απ. Ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερεν ἡ ἁμαρτία τὸν ἄνθρωπον, παρεκίνησε τὸν Θεὸν νὰ φανερώσῃ ἐγγράφως τὸν νόμον διὰ νὰ μὴ πλάνῃται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ,

§. 5.

Ερ. Ποῦ θεμελιούνται αἱ δέκα ἐντολαί.

Απ. Εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην· ἤγουν αἱ πρῶται τέσσαρες εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ αἱ λοιπαὶ ἕξ εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

§ 6. Περὶ τῆς πρώτης ἐντολῆς.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ πρώτη ἐντολή.

Απ. α' Ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ Θεός, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι » πλὴν ἐμοῦ ».

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ ἐντολή.

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη μᾶς διδάσκει νὰ πιστεύωμεν ἐκ καρδίας, καὶ νὰ ὁμολογῶμεν διὰ στόματος, ὅτι εἶναι εἰς μόνος Θεός.

Ερ. Ποιοὶ παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. Παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην· 1) ὅσοι δὲν πιστεύουσι Θεόν. 2) ὅσοι πιστεύουσι πολλοὺς θεοὺς· 3) ἔσοι ἀρνοῦνται τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ· 4) οἱ μάγοι, καὶ ὅσοι προστρέχουσιν εἰς αὐτούς.

Ερ. Ποιοὶ πρὸς τούτοις παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. 5) Οἱ δεισιδαίμονες, ἤγουν ὅσοι παρατηροῦσιν ἀπὸ μερικὰ πράγματα ἢ πρόσωπα οἰωνισμοὺς, καὶ προμηνύματα, ἢ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰ κρυπτὴν δύναμιν. Συναριθμοῦνται μὲ τούτου οἱ ὄνειροκρίται, καὶ ὅσοι πιστεύουσιν εἰς αὐτούς. καὶ οἱ ἡμεροκρίται, ἤγουν ὅσοι κάμνουσιν διάκρισιν ἡμερῶν καὶ νομίζουσιν ἄλλας εὐτυχεῖς καὶ ἄλλας δυστυχεῖς.

Ερ. Ποιοὶ πρὸς τούτοις εἰσι παραβάται τῆς ἐντολῆς ταύτης.

Απ. 6) Οἱ αἰρετικοὶ καὶ κακόδοξοι· 7) ὅσοι ἀποβάλλουσιν τὴν ἀγίαν Γραφήν, ἢ ἀμφιβάλλουσιν εἰς ἄρθρα τινὰ τῆς πίστεως·

8) ὅσοι ἐλπίζουσιν εἰς τὸν ἴδιον πλοῦτον, δύναμιν, ἢ φρόνησιν, ἢ εἶναι προσκολλημένοι ἰσχυρῶς εἰς τι κτίσμα, ὥστε νὰ ἐλπίζουσιν ἢ νὰ εὐχρεστῶνται εἰς μόνον αὐτὸ, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.

Ερ. Τὸ νὰ ἐπικαλούμεθα τοὺς ἀποθανόντας Ἀγίους, δὲν εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν.

Απ. Ὁχι διότι ἡ ἐπίκλησις τῶν Ἀγίων διαφέρει πολλὰ ἀπὸ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Τίνι τρόπῳ.

Απ. Ἡμεῖς ἐπικαλούμεθα τὸν Θεὸν καὶ τὸν λυτρωτὴν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐλπίζοντες εἰς μόνον αὐτὸν, ὡς ὑψίστον καὶ παντοδύναμον τῶν ἀπάντων δεσπότην, τοὺς δὲ ἁγίους ἐπικαλούμεθα ὡς δούλους αὐτοῦ· ἡγοῦν ἐνόμομεν τὰς ἡμετέρας προσευχὰς μὲ τὰς προσευχὰς αὐτῶν.

Ερ. Ποιοὶ ἀμαρτάνουσιν εἰς τὴν ἐπίκλησιν τῶν ἁγίων.

Απ. Ὅσοι προσφέρουσιν εἰς τοὺς Ἀγίους τιμὴν ἰσόθεον· ἐλπίζουσιν εἰς αὐτοὺς ἐπίσης καθὼς καὶ εἰς τὸν Θεόν· κατευθύνουσι τὰς προσευχὰς αὐτῶν συνεχέστερον πρὸς αὐτοὺς, παρὰ πρὸς τὸν Θεόν· ἐρτάζουσι τὰς ἐορτὰς αὐτῶν μὲ πλείονα εὐλάβειαν παρὰ τὰς δεσποτικὰς ἐορτὰς· τιμῶσι τὰς εἰκόνας αὐτῶν περισσότερον παρὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος.

Ερ. Διὰ τί ἀμαρτάνουσιν αὐτοί.

Απ. Διότι ἐξισάζουσιν, ἢ καὶ προτιμῶσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν τοὺς ἁγίους· οἵτινες ὅσον μεγάλοι καὶ ἂν ἦναι, εἶναι μ' ὅλον τοῦτο δούλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ πλάσματα τῶν χειρῶν αὐτοῦ.

Ερ. Τί πρέπει νὰ κάμωμεν, ἵνα ἀποφύγωμεν ὅσα σφάλματα εἶναι ἐναντία εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν.

Απ. Πρέπει νὰ ἀφήσωμεν ὅλας τὰς προλήψεις ὅσαι κρατοῦσι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ κακῆν συνήθειαν ἢ συναναστροφῆν· καὶ νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν, ἀκολουθοῦντες αὐτὴν ὡς ὁδηγὸν κατὰ πάντα.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

§. 6. Περὶ τῆς δευτέρας ἐντολῆς.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα ἐντολή.

Απ. α Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα,
» ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω, καὶ ὅσα ἐν
» τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ
» μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ ἐντολή.

Ἄπ. Ἡ ἐντολή αὕτη ἐμποδίζει τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ὁ-
λους τοὺς ἀθεμίτους τρόπους τῆς θείας λατρείας.

Ἐρ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ εἰδωλολατρεία.

Απ. Ἡ εἰδωλολατρεία λέγεται τὸ νὰ διδῇ τις εἰς τὰ κτί-
σματα τὴν προσκύνησιν καὶ λατρείαν, ἢ ὅποια ἀνήκει εἰς μό-
νον τὸν Θεόν.

Ἐρ. Ποῖοι εἶναι οἱ ἀθέμιτοι τρόποι τῆς θείας λατρείας.

Απ. Ἐκεῖνος λατρεύει τὸν Θεὸν εἰς τρόπον ἀθέμιτον, ὅστις
νομίζει ὅτι τὸν λατρεύει μὲ πράγματα, εἰς τὰ ὅποια δυσαρ-
στεῖται ὁ Θεός, καὶ τὰ ὅποια δὲν εἶναι διατεταγμένα εἰς τὴν
ἁγίαν Γραφήν.

Ἐρ. Ποῖοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. α.) Ὅσοι προσεύχονται μακρὰς προσευχάς, αἱ ὅποια
ἐὰν καὶ καθ' ἑαυτὰς ἐπαινεταί, γίνονται βδελυκταί, ὅταν ὁ προ-
σευχόμενος νομιζῇ ὅτι εἰσακούεται διὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ προ-
σευχά του εἶναι μακρά, ἂν καὶ προσεύχηται χωρὶς εὐλάβειαν
καὶ προσευχήν.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. β.) Ὅσοι νηστεύουσιν ἀπὸ μερικὰ βρώματα, καὶ μεθ'
ὄλων τούτων πράττουσιν ἄλλας κακίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας βεβη-
λοῦνται ἢ ἀληθῆς νηστεία· καθὼς καὶ ὅσοι στολίζουσι τοὺς θεί-
ους ναοὺς, ἔπειτα καταδυναστεύουσι τοὺς ἀθώους αὐτῶν ἀδελ-
φούς.

Ερ. Ποῖοι ἄλλοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. γ'.) Ὅσοι δι' αἰσχροκέρδειαν, ἢ ἄλλας αἰτίας πλάττουσι θαύματα καὶ ὄπτασις· ἢ περιορίζουσι τὴν εὐσέθειαν εἰς ἔξωτερικὰ πράγματα, ἀμελοῦντες τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου καθὼς ὁ Χριστὸς λέγει. Ματθ. κγ'. 23.

Ερ. Τὸ νὰ ἔχωμεν εἰκόνας τῶν ἁγίων, δὲν εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν δευτέραν ἐντολὴν.

Απ. Ὅχι· διότι ἡμεῖς ὅταν ἀσπαζώμεθα τὰς εἰκόνας δὲν τιμῶμεν αὐτάς τὰς εἰκόνας, ἀλλὰ τὰ πρωτότυπα, ἤγουν τοὺς ἁγίους, τῶν ὁποίων εἶναι αἱ εἰκόνας.

Ερ. Ποῖοι ἀμαρτάνουσιν εἰς τὴν προσκύνῃσιν τῶν εἰκόνων.

Απ. Μεταβάλλουσιν εἰς εἰδωλολατρείαν τὴν νόμιμον προσκύνῃσιν τῶν εἰκόνων· α.) ὅσοι προσκυνοῦσιν μόνας καθ' αὐτάς τὰς εἰκόνας, καὶ ἐλπίζουσιν εἰς αὐτάς· β'.) ὅσοι νομίζουσιν ἁγιωτέραν τὴν μίαν εἰκόνα παρὰ τὴν ἄλλην· γ'.) ὅσοι τιμῶσι περισσότερο τὴν πολυτελεῆ εἰκόνα παρὰ τὴν εὐτελεῆ, ἢ τὴν παλαιὰν παρὰ τὴν νέαν· δ'.) ὅσοι δὲν θέλουσι νὰ προσεύχωνται εἰς τόπον, ὅπου δὲν βλέπουσιν εἰκόνα· καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.

Ερ. Τί πρέπει νὰ κάμωμεν, ἵνα ἀποφύγωμεν ὅσα σφάλματα εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν δευτέραν ἐντολὴν.

Απ. α') Πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἐκεῖνη μόνη εἶναι ἀληθὴς λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἢ ὁποῖα γίνεται ἀπὸ καρδίαν μετανοημένην καὶ ἀνυπόκριτον· β'.) πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὴν ἀγίαν Γραφήν, λατρεύοντες τὸν Θεόν, καθὼς αὕτη διατάσσει.

ΤΜΗΜΑ Ε'.

§. 7. Περὶ τῆς τρίτης ἐντολῆς.

Ερ. Ποῖα εἶναι ἡ τρίτη ἐντολή.

Απ. «Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ»,

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ ἐντολή.

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη ἐμποδίζει τὸ νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ

ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὲ καταρρόνησιν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ μᾶς διδάσκει τὸν ὀρθὸν τρόπον τῆς θείας λατρείας.

Ερ. Ποῖοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. α) Οἱ βλάσφημοι, ἤγουν ὅσοι προσφέρουσι λόγους ἀπρεπείς καὶ ἀσχημονας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ· β) οἱ ἐπίορκοι, ἤγουν ὅσοι ὀμνύουσιν ὄρκους ψευδεῖς, ἢ ὀμνύουσι μὲν τὴν ἀλήθειαν, δὲν πράττουσιν ὁμῶς κατὰ τὸν ὄρκον αὐτῶν.

Ερ. Ποῖοι πρὸς ταῦτοις παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. γ) Ὅσοι χωρὶς ἀνάγκης, καὶ διὰ οὐτιδανὰς ὑποθέσεις ἔχουσιν εἰς τὸ στόμα τὸ ἐνδοξὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ· δ) οἱ ψευδοπροφήται ἤγουν ὅσοι προλέγουσιν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ προφητείας ψευδεῖς, καυχώμενοι ὅτι ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτοὺς ὁ Θεὸς τὰ μέλλον.

Ερ. Ποῖοι ἄλλοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. Ὅσοι ζητοῦσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν ζητήματα ἀπρεπῆ· καθὼς εἶναι τὸ νὰ παρακαλῆ τις τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἐκδικήσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, ἢ νὰ τὸν βοηθῆ εἰς τὰς κακίας του· ε) ὅσοι, ὑπόσχονται εἰς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις, ἔπειτα δὲν τὰς πληροῦσι.

Ερ. Πότε πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

Απ. Εἶναι συγκεχωρημένον καὶ πρέπον νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ· α) ὅταν τὸν λατρεύωμεν καὶ τὸν δόξολογώμεν· β) εἰς ἀναγκαίας τινὰς περιστάσεις, οἷον εἰς τὸ κριτήριον, ὅποταν ἦνε χρεῖα ὄρκου· γ) ὅταν καμμίαν νόμιμον ἐξουσία ζητῆ παρ' ἡμῶν ὄρκον εἰς πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἐναντία τοῦ θείου νόμου.

Ερ. Εἶναι συγκεχωρημένον νὰ ὀμνύωμεν εἰς τὰ κτίσματα.

Απ. Καὶ αὐτὸς ὁ νόμιμος ὄρκος δὲν πρέπει νὰ γίνηται εἰς κανὲν κτίσμα, ἀλλ' εἰς μόνον τὸν πάνσοφον καὶ καρδιογνώστην Θεόν.

Ερ. Τί εἶπες, ὅτι διδάσκει ἡ δευτέρα ἐντολή.

Απ. Τὸν ὀρθὸν τρόπον τῆς θείας λατρείας.

Ερ. Τί είναι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Απ. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶνε μία ὁμολογία τῆς ἡμετέρας ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καθὼς ἐλαλήσαμεν περὶ ταύτης. Μέρ. 1. Τμῆμα 3 Ἐρωταπόκρ. 4.

Ερ. Τί είναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Απ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶνε διάπυρος ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς καὶ κλίσις εἰς τὸ νὰ ἐνωθῆ μετὸν Θεόν.

Ερ. Ποία είναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης.

Απ. Ἀποτελέσματα τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης εἶνε· α) ἡ πληρωσις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ β) ἡ θερμὴ προσευχή γ) ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ ὀνόματος δ) ἡ ἀπὸ καρδίας εὐχαριστία διὰ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ· ε) ἡ ἐλπίς εἰς τὸν Θεόν· ς) ἡ ὑποταγὴ εἰς αὐτόν· ζ) καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον.

Ερ. Εἰς τί συνίσταται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

Απ. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ συνίσταται εἰς τὸ νὰ συλλογίζεται καθ' ἐκάστην ὁ ἄνθρωπος τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ πράττῃ ὅσα εἶνε εἰς καταφρόνησιν τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Ποία εἶνε τὰ ἀποτελέσματα τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ.

Απ. Ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ εἶνε· α) τὸ νὰ ταπεινοῦται τις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· β) ἡ μετάνοια, ἡγουν ἡ ὁμολογία τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων, ἠνωμένη μετὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα· γ) ἡ χαλκίνωσις τῶν παθῶν, εἰς τὴν ὁποίαν χρῆσιμος εἶνε καὶ ἡ ἀποχὴ τιμῶν βρωμάτων· δ) τὸ νὰ ἀρνηθῆ τις ἐκυτόν· ἡγουν νὰ καταφρονήσῃ, εἴτι ἐμποδίζει τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ'.

§. 8. Περὶ τετάρτης ἐντολῆς.

Ερ. Ποία είναι ἡ τετάρτη ἐντολή.

Απ. « Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐ- »

» τὴν. Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ
» δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἠέντολή.

Απ. Ἡ ἐντολὴ αὕτη προστάζει νὰ συναθροίζώμεθα τὰς κυριακὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτὰς διὰ νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ ὠφελώμεθα ὑπὸ τοῦ θείου λόγου.

Ερ. Διὰ τί ἑορτάζομεν τὴν κυριακὴν, καὶ ὄχι τὸ σάββατον.

Απ. Τὸ σάββατον ἐώρταζον οἱ Ἰουδαῖοι, διότι κατέπαυσεν ὁ Θεὸς αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς δημιουργίας τὰ ἔργα· μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ μετέθηκαν αὐτὸ οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν κυριακὴν.

Ερ. Διὰ τί;

Απ. Δι' ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅστις αὐτὴν τὴν ἡμέραν κατέπαυσεν, ἤγουν ἐτελείωσε τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως.

Ερ. Πῶς πρέπει νὰ ἀγιάζωμεν τὴν κυριακὴν;

Απ. α.) Πρέπει νὰ παύωμεν ἀπὸ ὅλης τὰς ἐργασίας, ἡμεῖς καὶ οἱ δούλοι ἡμῶν, παρεκτὸς ἀνάγκης· β.) νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· γ.) ἢ καὶ νὰ προσευχώμεθα κατ' οἶκον· δ.) νὰ διδάσκωμεν οἱ γονεῖς τὰ τέκνα, καὶ οἱ Κύριοι τοὺς δούλους τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· ε.) καὶ νὰ δίδωμεν ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ερ. Ποῖοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. Παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην· α.) ὅσοι ἐργάζονται τὴν κυριακὴν ἀπὸ πλεονεξίας· β.) ὅσοι δὲν ὑπάγουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· γ.) ὅσοι ὑπάγουσι μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὑπάγουσι δὲ χωρὶς εὐλάβειαν καὶ προσοχῆν· ὅσοι φλυαροῦσι καὶ γελοῦσιν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀκολουθίας· δ.) ὅσοι δὲν ἠξερῶνσι, μηδὲ θέλουσι νὰ ἠξερῶσι τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καταγίνονται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀλεθρίων βιβλίων.

Ερ. Ποῖοι πρὸς τοῦτοις παραβιάουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. ε) Ὅσοι ποιμένες δὲν διδάσκουσι τὸ ποίμνιον αὐτῶν ἐπὶ ἐκκλησίας· ζ) ὅσοι χριστιανοὶ δὲν δίδουσι τὴν κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας καταδαπανῶσι τὴν οὐσίαν αὐτῶν εἰς ἡδονὰς καὶ ἀθεμίτους ἀπολαύσεις.

ΤΜΗΜΑ Ζ΄.

§. 9. Περὶ τῆς πέμπτης ἐντολῆς.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ πέμπτη ἐντολή;

Απ. α) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς η.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή;

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη μᾶς διδάσκει· α) νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ σεβώμεθα τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἀπὸ καρδίας· τοὺς δὲ γονεῖς διδάσκει νὰ φροντίζωσι διὰ τὰ ἴδια τέκνα, ἀνατρέφοντες ταῦτα εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ διορθοῦντες τὰ σφάλματα αὐτῶν μὲ τὴν πραότητα.

Ερ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή;

Απ. β) Νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς· νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς προσταγὰς των· καὶ νὰ δίδωμεν ἐθελουσίως τοὺς φόρους εἰς αὐτούς· τοὺς ἡγεμόνας δὲ πάλιν διδάσκει, νὰ φροντίζωσι διὰ τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν, καὶ νὰ ὑπερασπίζωσι τὸ δίκαιον κολάζοντες τοὺς κακοὺς καὶ ἀνταμείβοντες τοὺς καλοὺς.

Ερ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή;

Απ. γ) Νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τοὺς πνευματικούς καὶ κοσμικούς κυβερνήτας· τοὺς πνευματικούς δὲ πάλιν κυβερνήτας διδάσκει, νὰ διδάσκωσι τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀρετὴν· καθὼς τοὺς κοσμικούς νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν εὐταξίαν τῶν ὑποκειμένων.

Ερ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή;

Απ. δ) Διδάσκει τοὺς δούλους νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τοὺς δεσπότες αὐτῶν, νὰ φροντίζωσι διὰ τὸ συμφέρον αὐτῶν, καὶ

να μὴ κλέπτωσι, καθὼς πάλιν τοὺς δεσπότας, νὰ προσφέρονταί
πρὸς τοὺς δούλους ὡς πατέρες, νὰ μὴ τοὺς στερῶσι τὴν ἀνα-
γκαίαν τροφήν, καὶ νὰ μὴ τοὺς βαρύνωσι μὲ κόπους ὑπερβολι-
κούς.

Ερ. Τί ἄλλο μᾶρ διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή;

Απ. ε) Νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον, ἡγουν ὄλους τοὺς ἀν-
θρώπους, καὶ νὰ εἴμεθα εὐσπλαγχνοί.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς εὐσπλαχνίας;

Απ. Ἀποτελέσματα τῆς εὐσπλαχνίας εἶνε α) τὸ νὰ τρέφῃ
τις τοὺς πεινῶντας, καὶ νὰ ποτίζῃ τοὺς διψῶντας· β) τὸ νὰ
ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐν φυλακαῖς· γ) τὸ νὰ
ὑποδέχητε τοὺς ξένους· καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ερ. Εἶναι καὶ ἄλλα ἀποτελέσματα τῆς εὐσπλαχνίας, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπου-
σι τὴν ψυχὴν τοῦ πλησίον;

Απ. Αὐτὰ εἶνε α) τὸ νὰ ἀποσύρῃ τις τὸν πλησίον ἀπὸ τὴν
ἀμαρτίαν· β) τὸ νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀμαθεῖς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου·
γ) ὄχι μόνον νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἀδικίας τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ νὰ
τὰς συγχωρῇ εἰς αὐτούς· δ) καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ τὴν
σωτηρίαν ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Ερ. Διὰ τί ὑπόσχεται ὁ Θεὸς ἐξέριτον εὐλογίαν εἰς ἐκείνους, ὅσοι φυλά-
ξωσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. Διότι ἀπὸ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης κρέμαται
ἡ εἰρήνη καὶ τὸ καλὸν ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Ερ. Ποῖοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. Παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην ὅσοι δὲν πληροῦσιν
ὅλα τὰ καθήκοντα, ὅσα ἠριθμῆσαμεν ἀνωτέρω.

ΤΜΗΜΑ Η'.

§. 10. Περὶ τῆς ἕκτης ἐντολῆς.

Ερ. Ποῖα εἶναι ἡ ἕκτη ἐντολή.

Απ. α Οὐ φονεύσεις η.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή.

Απ. Ἡ ἐντολὴ αὕτη μᾶς διδάσκει νὰ μὴ βλάπτωμεν μήτε ἀμέσως, μήτε ἐμμέσως τὸν πλησίον.

Ερ. Ποῖοι παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. Παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην· α) ὅσοι φονεύουσιν ἄνθρωπον. Μὲ τοὺς φονεῖς συναριθμοῦνται καὶ οἱ προδόται, οἱ ἀποστάται, καὶ ὅσοι ἀπεφάσισαν νὰ φονεύσωσι τινα, ἐὰν καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ βάλλωσιν εἰς ἔργον τὴν ἀπόφασιν.

Ερ. Ποῖοι πρὸς τοῦτοις παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. β) Ὅσοι δίδουσι συμβουλήν ἢ βοήθειαν εἰς τὸ νὰ πραγματοποιῆ ὁ φόνος, ἢ γίνονται ἀφορμὴ τοῦ φόνου, μὲ τὸ νὰ ἐξάπτωσι τὰς διχονοίας, νὰ συκοφαντῶσιν ἢ νὰ καταλαλῶσι τὸν πλησίον· ὅσοι καίουσιν οἰκίας, ἢ ἀναγκάζουσιν ἄλλους νὰ οἰνοποτῶσιν ὑπὲρ τὴν δύναμιν κτλ.

Ερ. Ποῖοι προσέτι παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. γ) Οἱ ἄδικοι κριταί, καταδικάζοντες τοὺς ἀθώους, καὶ ἀπολύοντες τοὺς πταίστας. Συναριθμοῦνται δὲ μὲ τούτους καὶ ὅσοι, δυνάμενοι νὰ ἐμποδίσωσι τὸν φόνον, δὲν τὸν ἐμποδίζουσιν· ὅσοι δὲν παρηγοροῦσι τοὺς ὀλιγοψύχους, ὅσοι ἀφίνουσι τοὺς πτωχοὺς νὰ ἀποθνήσκωσιν ἀπὸ πείναν, ἢ ἀπὸ κρύου· ὅσοι δὲν ἐπισκέπτονται τοὺς ἀρρώστους κτλ.

Ερ. Ποῖοι πρὸς τοῦτοις παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. δ) Ὅσοι δεσπότης βαρύνουσι τοὺς δούλους μὲ κόπους ὑπερβολικοὺς, ἢ τοὺς καταθλίβουσι μὲ σκληρὰς καὶ ἀπανθρώπους παιδεΐας.

Ερ. Ποῖοι πρὸς τοῦτοις παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. ε) Μὲ τὰς παραβάσεις τῆς ἐντολῆς ταύτης συγκαταριθμοῦνται καὶ ὅσα πράγματα δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς τὸν φόνον, καὶ ὀδηγοῦσιν εἰς αὐτόν· καθὼς εἶνε ἡ διχονοία, ἡ φειλονεικία, ἡ μάχη τὸ φιλέκδικον, ἡ ἔχθρα, τὸ μῖσος, ἡ φανερά ὕβρις, τὰ ἀκμυμπτον καὶ ἡ σκληρότης.

Ερ. Ποῖοι ἄλλοι παραβαίνουσι τὴν ἐντολὴν ταύτην.

Απ. Ϛ) Οἱ αὐτόχειρες, ἤγουν ὅσοι φονεύουσι τὸν ἑαυτὸν τῶν
καὶ ριψοκίνδυνος· καθὼς καὶ ὅσοι κολυμβῶσι μὲ φανερόν κίνδυ-
νον πνιγμοῦ, ἢ δὲν φυλάττονται ἀπὸ τοῦ θανατικόν, καὶ ἄλλοι
τοιούτοι.

ΤΜΗΜΑ Θ'.

§. 11. Περὶ τῆς ἐβδόμης ἐντολῆς.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ ἐβδόμη ἐντολή.

Απ. Οὐ μοιχεύσεις.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ ἐντολή.

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη ἐμποδίζει τὴν μοιχείαν, καὶ ὁμοῦ μὲ
αὐτὴν ὅλας τὰς ἀθεμίτους σαρκικὰς ἐπιθυμίας, καὶ προστάσσει
νὰ ζῶμεν ἀγνῶς καὶ σωφρόνως, εἴτε ὑπὸ γάμου, εἴτε ἄγαμοι
ὄντες.

Ερ. Τίνι τρόπῳ παραβαίνεται ἡ ἐντολή αὕτη.

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη παραβαίνεται· α) διὰ τῆς μοιχείας,
πορνείας, πολυγαμίας αἰμομιξίας, καὶ διαφόρων ἄλλων τρόπων
τῆς ἀσελγείας· β) δὲ ὅλων ἐκείνων, ὅσοι δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς
τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας.

Ερ. Καὶ παῖα εἶναι αὐτά.

Απ. Αὐτὰ εἶνε ἡ ἀργία, ἡ γαστριμαργία, ἡ ἀσωτεία, ἡ αἰ-
σχρολογία, αἱ ἀπρεπεῖς ἀστειότητες, τὰ ἀναιδῆ τοῦ σώματος
κινήματα, οἱ καινοπραπεῖς καὶ ἀσχήμονες στολισμοὶ τοῦ σώμα-
τος, τὰ σκανδαλώδη θεάματα καὶ δράματα, αἱ ἀπρεπεῖς ὀρχή-
σεις, τὰ ἀσελγῆ ἄσματα, τὰ ὀλέθρια βιβλία, κτλ.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

§. 12. Περὶ τῆς ὀργῆς ἐντολῆς.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ ὀργὴ ἐντολή.

Απ. Οὐ κλέψεις.

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ ἐντολή.

Απ. Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπαγορεύει, πᾶν εἶδος κλοπῆς καὶ ἀδικίας.

Ἐρ. Πόσα εἶναι τὰ εἶδη τῆς κλοπῆς.

Απ. Ἡ κλοπὴ εἶνε τριπλῆ ἢ ἡγουν, φανερά, κρυπτὴ καὶ ἀπλητηλή.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ φανερά κλοπή.

Απ. Φανερά κλοπὴ λέγεται, ὅταν ἀρπάξῃ τις δυναστικῶς ἓν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνήκει εἰς αὐτόν.

Ἐρ. Ποιοὶ λέγονται φανεροὶ κλέπται.

Απ. Φανεροὶ κλέπται εἶνε· α) οἱ καθ' ἑδὸν λησταί· β) ὅσοι ἄρχοντες ἀρπάζουσι φανερά τὰ ὑπάρχοντα τῶν ὑποκειμένων εἰς αὐτούς· γ) ὅσοι ἀναγκάζουσι τοὺς ἐργάτας ἢ δούλους· νὰ ἐργάζωνται περισσότερον ἀπὸ τὸν συμπεφώνημένον μισθόν, ἢ δὲν πληρῶνουσιν εἰς αὐτούς τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας.

Ἐρ. Ποιοὶ πρὸς τοῦτοις λέγονται φανεροὶ κλέπται.

Απ. δ) Ὅσοι αἰχμαλωτίζουσι δυναστικῶς ἐλευθέρους ἀνθρώπους· ε) ὅσοι μεταχειρίζονται ξένα πράγματα χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου· ς) ὅσοι πωλοῦσιν ἀκριβῶς τὸν σῖτον εἰς καιρὸν πείνης, ἢ ἀρπάζουσιν ἀντὶ πληρωμῆς κανὲν κτήμα τοῦ πλησίον· ζ) ὅσοι ὑπόσχονται νὰ βοηθήσωσι τὸν πλησίον εἰς καιρὸν δυστυχίας μεγάλης με βαρυτάτας συνθήκας· ή) ὅσοι δὲν ἀποδίδουσι τὴν ἐμπιστευθεῖσαν παρακαταθήκην, ἢ ἀδικοῦσι τὸν πλησίον κατ' ἄλλον οἰονδήποτε τρόπον.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ κρυπτή κλοπή.

Απ. Κρυπτὴ κλοπὴ λέγεται, ὅταν κλέπῃ τις τὸ ξένον

πράγμα χωρὶς τὴν θέλησιν καὶ εἰδήσιν τοῦ κυρίου τοῦ πράγματος.

Ερ. Ποῖοι λέγονται κρυπτοὶ κλέπται;

Απ. Κρυπτοὶ κλέπται εἶναι· α) ὅσοι κλέπτουσιν, ἐμβαίνοντες εἰς οἴκους, ἐργαστήρια, ἀποθήκας σίτου, μάνδρας, ἰχθυοτροφεία, κήπους, δρυμοὺς κτλ. β) ὅσοι ἀδικοῦσι τὴν βασιλείαν διαχειβάζοντες λαθραίως πραγματείας, ἢ κλέπτοντες τὸν δημόσιον θησαυρόν· γ) οἱ ἱερόσυλοι, ἢ γοῦν ὅσοι κλέπτουσιν ἀπὸ ἐκκλησίας ἢ μοναστηρίου.

Ερ. Ποῖοι πρὸς τούτοις λέγονται κρυπτοὶ κλέπται;

Απ. δ) Ὅσοι, εὐρίσκοντες τὰ ἀπολεσθέντα, καὶ ἤξεύροντες τίνος εἶναι, δὲν τὰ δίδουσιν· ε) ὅσοι κρύπτουσι καὶ εἰδιοποιῶνται τὸ πλανηθὲν κτήνος· ς) ὅσοι κλέπτουσιν εἰς καιρὸν πυρκαϊῆς τὰ πράγματα τοῦ πληθίου.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ ἀπατηλὴ κλοπὴ;

Απ. Ἀπατηλὴ κλοπὴ λέγεται, ὅταν σφετερίζηται τις τὸ ἀλλότριον μὲ ἀπάτην καὶ δόλον.

Ερ. Ποῖοι λέγονται ἀπατηλοὶ κλέπται;

Απ. Ἀπατηλοὶ κλέπται εἶναι· α) ὅσοι πωλοῦσι τίποτε ἀκριβέστερον ἀφ' ὅ,τι εἶναι ἀξιον· β) ὅσοι ἀπατῶσι τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὸ ζύγιον, ἢ εἰς τὸ μέτρον, ἢ δίδοντες εἰς αὐτὸν φαῦλον πρᾶγμα, ἢ κίβδηλον νόμισμα ἀντὶ καλοῦ· γ) ὅσοι κόπτουσι νομίσματα κίβδηλα· δ) ὅσοι ἀπικιτοῦν τέλος ἀδικον· ε) ὅσοι κριταὶ κρίνουσι πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον· ς) ὅσοι δίδουσι τὰ ἀξιώματα εἰς ἀναξίους ἀνθρώπους, καὶ στεροῦσι τοιουτοτρόπως τοὺς ἀξίους.

Ερ. Ποῖοι πρὸς τούτοις λέγονται ἀπατηλοὶ κλέπται;

Απ. ζ) Οἱ Συμωνιακοὶ· ἠ) ὅσοι οἰκονομοῦντες δημόσια γράμματα, κλέπτουσιν ἀπ' αὐτὰ καθ' οἷονδ' ἅποτε τρόπον· θ) ὅσοι σφετερίζονται τὴν ἀλλοτρίαν οὐσίαν μὲ ψευθεῖς καὶ πλαστὰς διαθήκας, ἢ προσποιούμενοι ὅτι εἶναι συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόν-

τος· ι) ὅσοι συμφωνοῦντες νὰ δουλεύωσι μὲ μισθόν, δὲν ἐργάζονται πιστῶς, ἀλλὰ διατρίβουσι τὸν καιρὸν τῆς ἐργασίας εἰς ἀργίαν· ια) ὅσοι ζητοῦσιν ἐλεημοσύνην, μὴ ὄντες ἀξιοὶ ἐλεημοσύνης, ἢ ὅσοι τὴν ζητοῦσι ψευδῶς δι' ἄλλα ὀνόματα· ιβ) ὅσοι μὲ ὑπόκρισιν ἀγιότητος, ἢ πλάτοντες ἀσεβῶς λείψανα καὶ εἰκόνας ἀγίων θαυματουργοῦς πλανῶσι τὸν ἀπλοῦν λαόν καὶ συναγοῦσι χρήματα· ιγ) ὅσοι μὲ κολακείας καὶ παντοίους τρόπους πανουργίας λαμβάνουσι τίποτε ἀπὸ τὸν πλησίον.

Ἐρ. Τίνι τρόπῳ συγχωρεῖται ἡ κλοπή·

Απ. Ὁ κλέπτης πρέπει πρῶτον ν' ἀποδώσῃ τὸ ἀλλότριον εἶτα νὰ μετανοήσῃ ἀπὸ καρδίας, ἂν θέλῃ νὰ λάβῃ τὴν συγχώρησιν τῆς ἁμαρτίας του.

Ἐρ. Ἀπὸ τί πρέπει νὰ φυλατῶμεθα, διὰ νὰ μὴ πέσωμεν εἰς τὴν κλοπὴν·

Απ. Πρέπει νὰ φυλατῶμεθα ἀπὸ τὴν φιλοκέρδειαν καὶ τὴν ὀκνηρίαν.

Ἐρ. Διὰ τί·

Απ. Διότι ὁ φιλοκέρδης δὲν ἀρκεῖται εἰς τίποτε, καὶ ὁ ὀκνηρὸς καταντᾷ εἰς πτωχείαν καὶ ἀναγκάζεται τέλος πάντων νὰ ζῇ διὰ τῆς κλοπῆς.

ΤΜΗΜΑ ΙΑ΄.

§. 13. Περὶ τῆς ἐννάτης ἐντολῆς.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ ἐνάτη ἐντολή·

Απ. α Οὐ ψευδομαρτυρήσεις β

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ ἐντολή·

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη προτάσει νὰ μὴ ψευδῶμεθα, μήτε νὰ βλάπτωμεν τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν.

Ἐρ. Ποιοὶ βλάπτουσι τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν·

Απ. Βλάπτουσι τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν· α) ὅσοι τὸν κατηγοροῦσι ψευδῶς ἐπὶ κριτηρίου, ἢ ἐμπροσθεν ἄλλων ἀν-

θρώπων β) ὅσοι κριταί, κρίνοντας ἀδίκως, προξενούσι δυστυχίαν, ἢ θάνατον εἰς τὸν πλησίον· γ) ὅσοι περιπαίζουσι τὸν πλησίον διὰ τὰ ἐλαττώματα τοῦ σώματος ἢ τοῦ νοός του, παρεξηγοῦσι τοὺς λόγους ἢ τὰς πράξεις του, τὸν ἐλέγχουσιν, ὄχι μὲ σκοπὸν νὰ τὸν διορθώσωσιν, ἢ μεταχειρίζονται παντοίους ἄλλους τρόπους, ἵνα αὐτὸν δυσφημίσωσι.

Ερ. Πῶς δύναται τις νὰ φύγη αὐτὴν τὴν ἀμαρτίαν;

Ὅστις θέλει νὰ φύγη αὐτὴν τὴν ἀμαρτίαν, ἄς ἐνθυμηταί πάντοτε ταῦτα τὰ λόγια· « μὴ κάμνης πρὸς ἄλλον ὅ,τι δὲν » θέλεις νὰ κάμνη ἄλλος πρὸς σέ ».

ΤΜΗΜΑ ΙΒ'.

§ 14. Περὶ τῆς δεκάτης ἐντολῆς.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ δεκάτη ἐντολή.

Απ. « Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παιδα αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βροῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνου αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῶ πλησίον σου ἐστὶ ».

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ ἐντολή;

Απ. Ἡ ἐντολή αὕτη εἶναι ἐξήγησις ὅλων τῶν προειρημένων ἐντολῶν, καὶ προστάσει ὄχι μόνον νὰ μὴ πράττωμεν τὸ κακόν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ τὸ ἐπιθυμῶμεν κατὰ διάνοιαν.

Ερ. Διὰ τί;

Απ. Διότι ἀπὸ τὴν καρδίαν προέρχονται ὅλα τὰ κακά· ὅθεν ἐμποδίζουσα ἡ ἐντολή αὕτη τὰς ἐπιθυμίας, ἀποφράττει (διὰ τὴν εἴπω οὕτω) τὴν πηγὴν πάσης κακίας.

Ερ. Τί χρεωστεῖ νὰ κάμη, ὅστις πληρώσῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ;

Απ. Ὅστις φυλάττει τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ ἐπαίρεται διὰ τοῦτο, ἀλλὰ πρέπει νὰ συλογίζεται, ὅτι αὐτὸ

εἶναι καρπὸς τῆς συνεργούσης τοῦ Θεοῦ χάριτος, καὶ ὅτι ἔκα-
μεν ὅτι ἐχρεώσται νὰ κάμη.

ΤΜΗΜΑ ΙΓ'.

§. 15. Περὶ προσευχῆς.

Εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἐντολῶν ἡ συνεργούσα τοῦ Θεοῦ χάρις.

Απ. Βεβαιώτατα διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἐκλέξη τὸ ἀγαθὸν χωρὶς τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν.

Καὶ πῶς δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ αὐτὴν τὴν συνεργούσαν τοῦ Θεοῦ χάριν;

Απ. Διὰ τῆς προσευχῆς.

Ερ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ προσευχή.

Απ. Ἡ προσευχή εἶναι ὕψωσις τῆς καρδίας πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ δεήσεως, ὅσα συντείνουσι εἰς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.

Πῶς πρέπει νὰ προσευχώμεθα, ἂν θέλωμεν νὰ εἰσακούηται ἡ προσευχή ἡμῶν.

Απ. Ἄν θέλωμεν νὰ εἰσακούηται ἡ προσευχή ἡμῶν, πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ Θεοῦ (α.) ἐκεῖνα μόνον, ὅσα διέταξεν αὐτὸς εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἢ γουὶν τὴν σωτηρίαν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς (β.) πρέπει νὰ τὰ ζητῶμεν με καρδίαν ζέουσαν καὶ εὐλαβῆ, ὁμολογοῦντες τὴν ἡμετέραν δυστυχίαν (γ.) πρέπει ὅλαι ἡμῶν αἱ προσευχαὶ ἵνα θεμελιῶνται εἰς τὴν ἀξιωμασίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ἢ γουὶν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι μόνος ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι δυνατὸς νὰ κινήσῃ τὸν εὐτπλαγχον Θεὸν εἰς τὸ νὰ χάριση εἰς ἡμᾶς τὰ αἰτήματα.

Ερ. Δὲν εἶναι λοιπὸν συγκεχωρημένον νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ πρόσκαιρα ἀγαθὰ.

Απ. Εἶναι συγκεχωρημένον, ἀλλὰ μὲ τὸν περιορισμὸν τοῦτον ἂν δὲν εἶναι ἐναντία εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα, καὶ ἂν γινώσκῃ ὅτι εἶναι ὠφέλιμα εἰς ἡμᾶς.

ΤΜΗΜΑ ΙΔ'.

§. 16. Περὶ τῆς κυριακῆς προσευχῆς.

Ερ. Ποῦ περιέχονται ὅλα ἐκεῖνα ὅσα πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, προσευχόμενοι;

Απ. Εἰς τὴν κυριακὴν προσευχὴν.

Ερ. Ποία εἶναι αὐτὴ ἡ κυριακὴ προσευχὴ;

Απ. Αὕτη εἶναι τὸ,

α Πάτερ ἡμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

α Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

α Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου.

α Γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

α Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον.

α Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-

α μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

α Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς

α ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ».

Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς

τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται « κυριακὴ »;

Απ. Διότι τὴν ἐδίδασκεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ερ. Διὰ τί ὀνομάζεται « πατέρα » τὸν Θεόν, εἰς τὸ προοίμιον αὐτῆς τῆς προ-

σευχῆς.

Απ. Ὁ Θεὸς εἶναι Πατὴρ ἡμῶν, ὄχι μόνον διότι μᾶς ἐπλα-
σεν, ἀλλὰ καὶ διότι μᾶς υἰοθέτησε διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Διὰ τί λέγεις ὅτι εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς;

Απ. Μὲ ὄλον ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρῶν, φανερόν ἐ-
στω εἰς αὐτὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ερ. Τί σημαίνει ἡ πρώτη αἴτησις « Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, »

Απ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ φω-
τίσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ τὸν γνωρίζωσι, νὰ τὸν
προσκυῶσι καὶ νὰ τὸν δοξάζωσι,

Ερ. Τί σημαίνει ἡ δευτέρα αἴτησις « Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου »,

Απ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ ἀφανίσῃ ὅλα τὰ σκάνδαλα, ὅσα ἐμποδίζουσι τὴν ἄπλωσιν καὶ προκοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἵνα εἰσαγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὴν οὐράνιον αὐτοῦ βασιλείαν.

Ερ. Τί σημαίνει ἡ τρίτη αἴτησις « Γεννηθήτω τὸ θέλημά σου κτλ. »,

Απ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, « τὸν ἐπιούσιον ἄρτον » ἧγουν ὅ,τι εἶναι ἀναγκαῖον εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν.

Ερ. Τί σημαίνει ἡ πέμπτη αἴτησις « Καὶ ἄφες ὑμῖν κτλ. »,

Απ. Εἰς ταύτην τὴν αἴτησιν ζητοῦμεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἀπὸ τὸν Θεόν με ἀπόφασιν νὰ συγχωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ καρδίας, ὅσα ἔπταισαν ἄλλοι εἰς ἡμᾶς.

Ερ. Τί σημαίνει ἡ ἕκτη αἴτησις « Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς. κτλ. »,

Απ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ πέσωμεν εἰς τοὺς πειρασμοὺς, τοὺς ὁποίους ἐγείρουσι καθ' ἡμῶν ὁ διάβολος, ὁ κόσμος καὶ ἡ σὰρξ, ἢ ἀφ' οὗ πέσωμεν νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ διὰ νὰ τοὺς νικήσωμεν.

Ερ. Τί σημαίνει ὁ ἐπίλογος « Ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία, κτλ. ».

Απ. Αὐτὸς ὁ ἐπίλογος μᾶς ἐνθαρρύνει, με τὸ νὰ δεικνύῃ εἰς ἡμᾶς, ὅτι παρακαλοῦμεν ἓνα παντοδύναμον καὶ πανάγαθον βασιλέα, ὅστις καὶ θέλει καὶ δύναται νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς πᾶν ἀγαθόν, καὶ μᾶς διδάσκει ὅτι τῶν ἡμετέρων προσευχῶν, καθὼς καὶ τῶν πράξεων, ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος πρέπει νὰ ᾖναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Τ Ε Λ Ο Σ,

ΟΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΟΗΑΡΝ

Τιμᾶται λεπτὰ 50.